

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

چله كشی و بافت انواع گلیم

رشته صنایع دستی - فرش
گروه هنر
شاخه آموزش فنی و حرفه ای
پایه دهم دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

- نام کتاب:** چله کشی و بافت انواع گلیم - ۲۱۰۵۷۱
- پدیدآورنده:** سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
- مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:** دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
- شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:** نصرالله تسلیمی، عبدالرضا جمالی فرد، بشری گل بخش، فاطمه سلطان جنت، اکبر رادمنش، یوسف صمدی بهرامی، مریم میرزایی، سهیلا عبدلی (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
- یوسف صمدی بهرامی، محمدرضا خیراللهی، مجید نیکویی، بشری گل بخش (اعضای گروه تألیف) سیدحسین داودی (ویراستار ادبی)
- استان‌هایی که در فرایند اعتبارسنجی این کتاب مشارکت داشته اند:
خراسان رضوی، گلستان، فارس، اصفهان
- مدیریت آماده‌سازی هنری:** اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
- شناسه افزوده آماده‌سازی:** خدیجه بختیاری (مدیر هنری) - ایمان اوجیان (طراح یونیفورم) - سمیه نصری (طراح جلد) - سمیه نسیم‌صفت (صفحه‌آرا)، ایرج جوادی (طراح آیکون و نقشک)، مجید نیکویی، یوسف صمدی بهرامی، مریم میرزایی (عکاس)
- نشانی سازمان:** تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
- وب سایت: www.chap.sch.ir
- ناشر:** شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو پخش) تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰
- صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵
- چاپخانه:** شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
- سال انتشار و نوبت چاپ:** چاپ اول ۱۳۹۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکسبرداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ملت شریف ما اگر در این انقلاب بخواهد پیروز شود باید دست از آستین برآرد و به کار بپردازد. از متن دانشگاه‌ها تا بازارها و کارخانه‌ها و مزارع و باغستان‌ها تا آنجا که خودکفا شود و روی پای خود بایستد.
امام خمینی (قُدَسَ سِرِّه الشَّرِیْف)

.....	سخنی با هنرآموزان گرامی
.....	سخنی با هنرجویان عزیز
.....	مقدمه

فصل اول: چله کشی و کوچی بندی

.....	مقدمه
.....	استاندارد عملکرد: چله کشی بر روی دار یا دستگاه بافت فرش و تنظیم کشش آن
.....	مرحله اول: سیه بندی
.....	مرحله دوم: زهوار بندی
.....	مرحله سوم: چله کشی
.....	شروع چله کشی
.....	مرحله چهارم: بستن مهار و قرار دادن هاف
.....	استاندارد عملکرد: قرار دادن مهار و هاف و کوچی و اتصال چله ها به کوچی و زیرسازی
.....	مرحله پنجم: کوچی بندی

فصل دوم: بافت گلیم ساده

.....	مقدمه
.....	استاندارد عملکرد: پودگذاری به روش های (سراسری، چاکدار، چله مشترک، تک قلاب،
.....	جفت قلاب و پود معلق و...) ایجاد نقش در گلیم بر اساس نقشه و جداسازی از گلیم
.....	بافته شده از دار بافندگی
.....	مرحله اول: چله کشی
.....	مرحله دوم: سربندی
.....	الف) زنجیره
.....	ب) ساده بافی یا گلیمک
.....	مرحله سوم: بافت گلیم
.....	الف) بافت گلیم ساده پود سراسری
.....	ب) بافت گلیم ساده چاکدار
.....	پ) بافت گلیم ساده چله مشترک
.....	د) بافت گلیم ساده تک قلاب
.....	ث) بافت گلیم ساده جفت قلاب
.....	ج) بافت گلیم ساده به روش پود معلق

- پایین کشی بافت روی دار ۸۰
- برش چله ها و جداسازی گلیم از روی دار ۸۵

فصل سوم: بافت گلیم سوزنی

- مقدمه ۹۲
- استاندارد عملکرد: ایجاد نقش بر گلیم با استفاده از پودگذاری ساده و پیچی و ۹۳
- نقش دوزی با استفاده از سوزن و جداسازی از دار بافندگی ۹۳
- بافت گلیم سوزنی ۹۳

فصل چهارم: بافت گلیم لادی

- مقدمه ۱۰۶
- مراحل بافت گلیم لادی ۱۰۶
- استاندارد عملکرد: سربندی، نقشه خوانی، پودگذاری و عبور پود از روی سه و زیر یک تار ۱۰۷
- برای ایجاد نقش، دقه زنی، شیرازه پیچی و جداسازی گلیم از دار بافندگی ۱۰۷
- اصول پودگذاری عبوری ۱۰۸
- استاندارد عملکرد: سربندی، پودپیچی و پودگذاری و ۱۲۲
- ایجاد نقش در گلیم بر اساس نقشه و جداسازی آن از دار بافندگی ۱۲۲

فصل پنجم: بافت گلیم ورنی

- مقدمه ۱۲۲
- مراحل بافت گلیم ورنی ۱۲۳

سخنی با هنر آموزان گرامی

در راستای تحقق اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران و نیازهای متغیر دنیای کار و مشاغل، برنامه درسی رشته صنایع دستی - فرش طراحی و بر اساس آن محتوای آموزشی نیز تالیف گردید. کتاب حاضر از مجموعه کتاب های کارگاهی می باشد که برای سال دهم تدوین و تألیف گردیده است این کتاب دارای ۵ پودمان است که هر پودمان از یک یا چند واحد یادگیری تشکیل شده است. همچنین ارزشیابی مبتنی بر شایستگی از ویژگی های این کتاب می باشد که در پایان هر پودمان شیوه ارزشیابی آورده شده است. هنرآموزان گرامی می بایست برای هر پودمان یک نمره در سامانه ثبت نمرات برای هر هنرجو ثبت کنند. نمره قبولی در هر پودمان حداقل ۱۲ می باشد و نمره هر پودمان از دو بخش تشکیل می گردد که شامل ارزشیابی پایانی در هر پودمان و ارزشیابی مستمر برای هریک از پودمان ها است. از ویژگی های دیگر این کتاب طراحی فعالیت های یادگیری ساخت یافته در ارتباط با شایستگی های فنی و غیرفنی از جمله مدیریت منابع، اخلاق حرفه ای و مباحث زیست محیطی است. این کتاب جزئی از بسته آموزشی تدارک دیده شده برای هنرجویان است که لازم است از سایر اجزاء بسته آموزشی مانند کتاب همراه هنرجو، نرم افزار و فیلم آموزشی در فرایند یادگیری استفاده شود. کتاب همراه هنرجو در هنگام یادگیری، ارزشیابی و انجام کار واقعی مورد استفاده قرار می گیرد. شما می توانید برای آشنایی بیشتر با اجزای بسته یادگیری، روش های تدریس کتاب، شیوه ارزشیابی مبتنی بر شایستگی، مشکلات رایج در یادگیری محتوای کتاب، بودجه بندی زمانی، نکات آموزشی شایستگی های غیرفنی، آموزش ایمنی و بهداشت و دریافت راهنما و پاسخ فعالیت های یادگیری و تمرین ها به کتاب راهنمای هنرآموز این درس مراجعه کنید.

کتاب شامل پودمان های ذیل است:

پودمان اول: با عنوان **چله کشی و کوچی بندی** است که به چگونگی کنترل و تنظیم دار، چله کشی و کوچی بندی آن می پردازد. پودمان دوم: با عنوان **بافت گلیم ساده**، به بافت سربندی، شیرازه و پود گذاری به روش های سراسری، چاکدار، چله مشترک، تک قلاب و پود معلق پرداخته می شود.

پودمان سوم: دارای عنوان **بافت گلیم سوزنی** است. در این پودمان یک نوع سربندی دیگر، روشی دیگر از شیرازه پیچی، بافت گلیم سراسری و سپس نقش اندازی با مداد و نقش دوزی آموزش داده می شود. پودمان چهارم: **بافت گلیم لادی** نام دارد و پس از آموزش سربندی به روش حصیری به چگونگی مراحل بافت گلیم لادی پرداخته می شود.

پودمان پنجم: با عنوان **بافت گلیم ورنی** سربندی تلفیقی (که در فصل های پیشتر هنرجویان انواع آن را آموخته اند)، شیرازه حصیری و براساس نقشه پود پیچی را آموزش می دهد.

امید است که با تلاش و کوشش شما همکاران گرامی اهداف پیش بینی شده برای این درس محقق گردد.

سخنی با هنرجویان عزیز

شرایط در حال تغییر دنیای کار در مشاغل گوناگون، توسعه فناوری‌ها و تحقق توسعه پایدار، ما را بر آن داشت تا برنامه‌های درسی و محتوای کتاب‌های درسی را در ادامه تغییرات پایه‌های قبلی براساس نیاز کشور و مطابق با رویکرد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران در نظام جدید آموزشی بازطراحی و تألیف کنیم. مهم‌ترین تغییر در کتاب‌ها، آموزش و ارزشیابی مبتنی بر شایستگی است. شایستگی، توانایی انجام کار واقعی بطور استاندارد و درست تعریف شده است. توانایی شامل دانش، مهارت و نگرش می‌شود. در رشته تحصیلی حرفه ای شما، چهار دسته شایستگی در نظر گرفته است:

۱. شایستگی‌های فنی برای جذب در بازار کار مانند توانایی بافت گلیم

۲. شایستگی‌های غیر فنی برای پیشرفت و موفقیت در آینده مانند نوآوری و مصرف بهینه

۳. شایستگی‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات مانند کار با نرم افزارها

۴. شایستگی‌های مربوط به یادگیری مادام‌العمر مانند کسب اطلاعات از منابع دیگر

بر این اساس دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش مبتنی بر اسناد بالادستی و با مشارکت متخصصان برنامه‌ریزی درسی فنی و حرفه‌ای و خبرگان دنیای کار مجموعه اسناد برنامه درسی رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای را تدوین نموده‌اند که مرجع اصلی و راهنمای تألیف کتاب‌های درسی هر رشته است.

این کتاب دومین کتاب کارگاهی است که ویژه رشته صنایع دستی - فرش تألیف شده است و شما در طول دو سال تحصیلی پیش رو چهار کتاب کارگاهی و با شایستگی‌های متفاوت را آموزش خواهید دید. کسب شایستگی‌های این کتاب برای موفقیت در شغل و حرفه برای آینده بسیار ضروری است. هنرجویان عزیز سعی نمایید؛ تمام شایستگی‌های آموزش داده شده در این کتاب را کسب و در فرآیند ارزشیابی به اثبات رسانید. کتاب درسی چله کشی و بافت انواع گلیم شامل پنج پودمان است و هر پودمان دارای یک یا چند واحد یادگیری است و هر واحد یادگیری از چند مرحله کاری تشکیل شده است. شما هنرجویان عزیز پس از یادگیری هر پودمان می‌توانید شایستگی‌های مربوط به آن را کسب نمایید. هنرآموز محترم شما برای هر پودمان یک نمره در سامانه ثبت نمرات منظور می‌نماید و نمره قبولی در هر پودمان حداقل ۱۲ می‌باشد. همچنین علاوه بر کتاب درسی شما امکان استفاده از سایر اجزاء بسته آموزشی که برای شما طراحی و تالیف شده است، وجود دارد. یکی از این اجزای بسته آموزشی کتاب همراه هنرجو می‌باشد که برای انجام فعالیت‌های موجود در کتاب درسی باید استفاده نمایید. کتاب همراه خود را می‌توانید هنگام آزمون و فرایند ارزشیابی نیز همراه داشته باشید. سایر اجزای بسته آموزشی دیگری نیز برای شما در نظر گرفته شده است که با مراجعه به وبگاه رشته خود با نشانی www.tvoccd.medu.ir می‌توانید از عناوین آن مطلع شوید.

فعالیت‌های یادگیری در ارتباط با شایستگی‌های غیرفنی از جمله مدیریت منابع، اخلاق حرفه‌ای، حفاظت از محیط زیست و شایستگی‌های یادگیری مادام‌العمر و فناوری اطلاعات و ارتباطات همراه با شایستگی‌های فنی طراحی و در کتاب درسی و بسته آموزشی ارائه شده است. شما هنرجویان عزیز کوشش نمایید این شایستگی‌ها را در کنار شایستگی‌های فنی آموزش ببینید، تجربه کنید و آنها را در انجام فعالیت‌های یادگیری به کار گیرید. رعایت نکات ایمنی، بهداشتی و حفاظتی از اصول انجام کار است لذا توصیه‌های هنرآموز محترمتان در خصوص رعایت مواردی که در کتاب آمده است، در انجام کارها جدی بگیرید.

امیدواریم با تلاش و کوشش شما هنرجویان عزیز و هدایت هنرآموزان گرامی، گام‌های مؤثری در جهت سربلندی و استقلال کشور و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی و تربیت مؤثری شایسته جوانان برومند میهن اسلامی برداشته شود.

دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

یافته های تاریخی نشان می دهد که گلیم یکی از قدیمی ترین دستبافته های بشر بوده است. این بافته کهن در گذر سالهای طولانی از نظر شیوه بافت تنوع قابل توجهی پیدا کرده آنچنان که برخی از انواع آن شیوه بافت قدیم و ابتدایی را ندارد و در مقایسه با نوع ساده از بافت پیچیده ای برخوردار است. با اینحال شیوه بافت ساده و کهن آن همچنان مرسوم است. پایه و اساس گلیم در هم بافتن رشته های تار و پود به شیوه های گوناگون است. در این کتاب پس از معرفی انواع گلیم، شیوه بافت برخی از آنها آموزش داده می شود. به نظر می آید که تنوع گلیم در گذر تاریخ متأثر از تنوع قابل توجه بافندگان در دسته ها و گروهها و اقوام با آداب و رسوم گوناگون زندگی و پراکندگی آنها در مناطق مختلف باشد. تا آنجا که معلوم است گلیم در انواع مختلف آن بیشتر توسط بافندگان عشایری و روستایی با تکیه بر تجربه های شخصی و اجتماعی بافته شده است. این بافندگان ذوق و سلیقه خود را در قالب طرح ها و نقوش رنگین و دلنشین با استفاده از مواد اولیه منطقه خودشان بافته اند. شیوه نقش پردازی آنها بطور معمول ذهنی و بدون استفاده از نقشه قبلی بوده و آموزش آن سینه به سینه و بدون کتاب و کلاس و جزوه انجام می شده است. بنابراین باید دانست که شیوه های بافت گلیم، مراحل آن، اجزای گلیم و حتی واژه ها و اصطلاحات مربوط به آن در مناطق مختلف بطور کامل یکسان نبوده و نیست. در این کتاب تلاش می شود ضمن توجه دادن هنرجویان به ویرخی تفاوتها، شیوه ها و مراحل عمومی بافت گلیم و ویژگی های آن آموزش داده شود. ممکن است برخی از آموزشهای این کتاب و مطالب این با آنچه در بعضی مناطق مرسوم است تفاوتی جزئی داشته باشد. به همین دلیل به هنر جویان سراسر کشور پهناور ایران توصیه می شود در هر مرحله از آموزش، از تحقیق و پژوهش و پرس و جو غافل نشوند و برای تکمیل مهارت و آگاهی خود در ارتباط با محتوای کتاب کوشش نمایند. بافت گلیم مراحل مختلفی دارد که به ترتیب عبارتند از:

۱- انتخاب دار و ابزار و مواد اولیه گلیم بافی

۲- چله کشی

۳- بستن مهار (تسمه) و قرار دادن مهار

۴- کوچی بندی

۵- سربندی

۶- پود کشی و پود گذاری (بافت بدنه اصلی گلیم)

۷- پایین کشی

۸- جدا کردن گلیم از دار

پیش از شروع آموزش مراحل مختلف عملی گلیم بافی لازم است هنرجویان با اجزای گلیم آشنا شوند و نام هر یک از اجزا را بشناسند. در تصویر روبه رو اجزای مختلف گلیم مشاهده می شود.

تار

پود

شیرازه

زنجیره قایقی

ملیلۀ ساده

ملیلۀ پیچ

کریاس

زنجیره ساده

سریندی

فصل ۱

چله کشی و کوچی بندی

واحد یادگیری

شایستگی چله کشی

مقدمه

خواهید شد. پیش از این در کتاب دانش فنی پایه ، اطلاعات اولیه ای در رابطه با چله کشی را بدست آورده اید. در این کتاب به صورت مشروح ، مرحله به مرحله و عملی کار چله کشی را انجام داده و شایستگی های فنی و غیر فنی را هنگام چله کشی فرا خواهید گرفت.

آیا تا کنون عبارت چله کشی را شنیده اید؟ می دانید چله کشی چگونه و برای چه کاری انجام می شود؟ آیا انواع چله کشی را می شناسید؟ با چه ابزار و وسایلی چله کشی می کنند؟ مواد اولیه ای که برای چله کشی استفاده می شود چیست؟ چله کشی چه مراحل دارد؟ در این فصل شما با مراحل و چگونگی انجام چله کشی آشنا

در کتاب دانش فنی با تعریف چله آشنا شده اید. آیا می توانید با توجه به آن تعریف کاملی از چله کشی ارائه دهید؟ در گروه با یکدیگر بحث کرده و نتیجه آن را در زیر بنویسید؟

بحث گروهی

▲ دار ساده (بدون فندک) | تصویر ۱-۱

▲ دار فندک دار تنظیم نشده | تصویر ۱-۳

▲ دار فندک دار ساده | تصویر ۱-۲

استاندارد عملکرد: چله کشی بر روی دار یا دستگاه بافت فرش و تنظیم کشش آن

- چله کشی مراحل مختلفی دارد. پیش از انجام مراحل چله کشی، لازم است دار بافندگی مناسب انتخاب شود.
- ۱- دار متناسب با طول و عرض بافته (گلیم) مورد نظر انتخاب شود.
- ۲- استحکام دار (ضخامت و قدرت اجزای دار) نسبت به اندازه کار متناسب لازم را داشته باشد.
- ۳- سردار و زیر دار باید صاف و بدون تاب و خمیدگی باشند.
- ۴- پیچ و مهره های دار سالم و بدون خوردگی باشند.
- ۵- راست روها باید موازی، صاف، بدون تاب و خمیدگی باشند.
- ۶- فندک (در دار های فندک دار) کاملاً صاف و یکدست و بدون هیچ گونه برآمدگی یا فرورفتگی باشد.

▲ پیچ و مهره های یک دار سالم | تصویر ۱-۴

در کتاب دانش فنی شما با انواع دار بافندگی آشنا شده و اجزای آن را شناخته اید.

توجه

پیش از شروع چله کشی، دار را چگونه کنترل می کنند؟ چرا باید دار را کنترل کرد؟ عدم سلامت دار چه تاثیری در محصول تولیدی نهایی ایجاد خواهد کرد؟

پس از انتخاب دار، آن را تنظیم می کنند تا از سلامت و آماده بودن دار برای چله کشی اطمینان حاصل شود. برای تنظیم و کنترل دار از ابزار و وسایلی مانند متر فلزی، گونیا، آچار قابل تنظیم و چکش استفاده می شود.

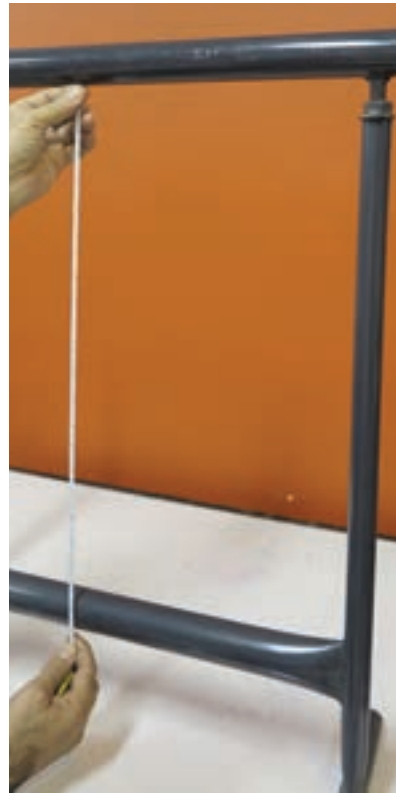
▲ ابزار تنظیم دار، متر فلزی، چکش، آچار معمولی و تنظیم شونده | تصویر ۱-۵

هنگام تنظیم دار نکات زیر بایستی رعایت شود:

۱- سر دار و زیر دار باید موازی، صاف و بطور افقی بر راست روها قرار گرفته باشند. این کار با متر فلزی انجام می شود. تصاویر ۱-۶ تا ۱-۹ مراحل تنظیم و کنترل دار را نشان می دهد.

تصویر ۱-۸ ▲
اندازه گیری فاصله داخلی و سمت چپ دار

تصویر ۱-۷ ▲
اندازه گیری فاصله داخلی و میانی دار

تصویر ۱-۶ ▲
اندازه گیری فاصله داخلی سمت راست دار

تصویر ۱-۹ ▲
تنظیم پیچ سر دار (در دار فندک دار)

در هنگام تنظیم دارهای کوچک باید احتیاط کرد که دار بر روی کنترل کننده بر نگردهد. دهانه آچار قابل تنظیم با اندازه پیچ (برای جلوگیری از گرد شدن) زوایای پیچ دقیق تنظیم شود. تنظیم کننده سردار هنگام کار بر دارهای بزرگ باید مراقب سقوط از بالای دار باشد.

تصویر ۱-۱۰ ▲
بافندگان در حال بافت بر روی دار بدون حفاظ (احتمال خطر افتادن)

۲- راست روها با گونیاءمتر فلزی و آچار کاملاً عمود بر سر دار و زیر دار تنظیم می شوند. فاصله راست روها از یکدیگر به گونه ای تنظیم می شود که شکل داخلی دار، یک مربع یا مستطیل، زوایای قائمه را بوجود آورد. تصاویر ۱-۱۰ تا ۱-۱۴ مراحل کنترل عمود بودن دار و موازی بودن راست روها را نشان می دهد.

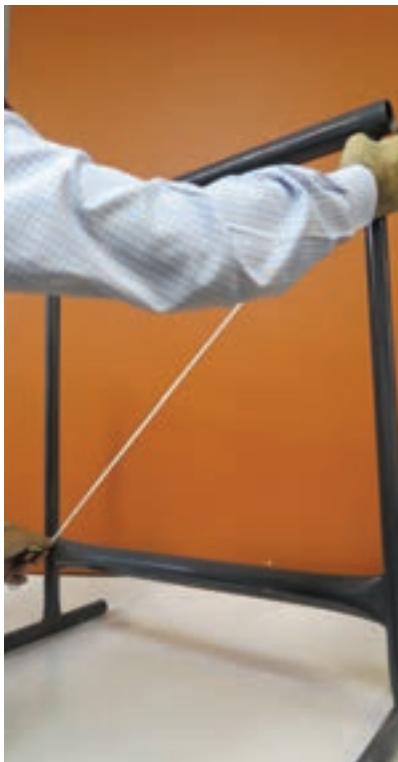
تصویر ۱-۱۳ ▲
اندازه گیری فاصله دو سر پایینی راست روها

تصویر ۱-۱۲ ▲
اندازه گیری فاصله دو سر بالای راست روها

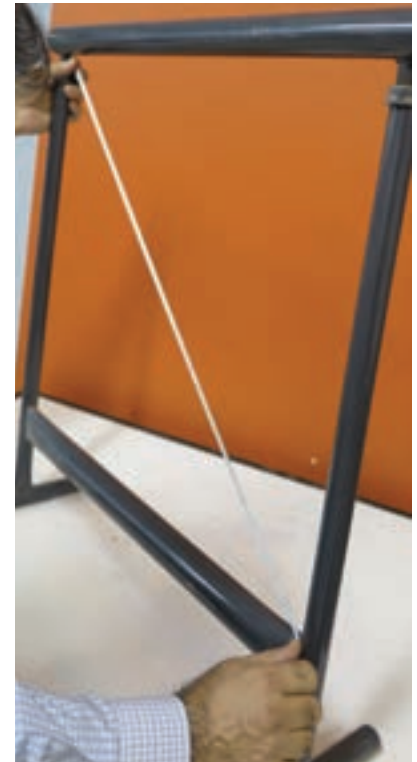

تصویر ۱-۱۱ ▲
اندازه گیری فاصله نقاط میانی راست روها

تصویر ۱-۱۵ ◀
اندازه گیری فاصله قطر راست

تصویر ۱-۱۴ ▶
اندازه گیری فاصله قطر چپ

توجه

- وجود هر نوع عیب و نقصی در هر مرحله تنظیم دار بر روی کیفیت فرش تاثیر مستقیم خواهد داشت ، هرچه دقت و حساسیت در تنظیم دار بیشتر باشد ، محصول نهایی سالم تر خواهد شد.
- تنظیم و بازرسی دار قبل از شروع کار چله کشی امری کاملا ضروری می باشد

پرسش

۱- چه رابطه ای میان ابعاد فرش و ابعاد دار وجود دارد؟
۲- علت انتخاب دار متناسب با ابعاد فرش مورد نظر برای بافت چیست؟

پس از انتخاب و تنظیم دار نوبت به انجام چله کشی می رسد. برای این کار مراحل سیه بندی، زهوار بندی، چله کشی، قرار دادن مهار و هاف به ترتیب زیر انجام می شود.

توجه

انتخاب نقشه بر اساس ریز بافت، متوسط و درشت بافت بودن گلیم طراحی می گردد. (هر خانه نقشه به عنوان یک تار در نظر گرفته می شود) در گلیم اصولا این تناسبات با اندازه ۱۰ سانتی متر و تعداد چله هایی که در این اندازه قرار می گیرند سنجیده می شود. بنابراین گلیم های ریز بافت حدود ۹۰ تار یا چله (تک تار) متوسط، ۶۰ تار یا چله (تک تار) و درشت بافت در حدود ۳۰ تار یا چله (تک تار) در نظر گرفته می شود.

*پس از پایان چله کشی، به چله های تنظیم شده بر دار بافندگی تار می گویند.

مرحله اول: سیه بندی

گیرد.

ابزار و وسایل مورد نیاز برای این کار عبارت اند از : کاغذ ساده، نوار چسب، قیچی، خط کش، مداد و ماژیک.

نخستین مرحله در چله کشی، سیه بندی است.

تعریف سیه بندی و اهمیت آن: علامت گذاری و تقسیم بندی عرض دار (سر دار و زیر دار) را به واحد های معین ۱۰ سانتی متر برای تعیین تعداد چله های هر واحد در عرض گلیم را سیه بندی می گویند. سیه بندی بر روی دار برای نظم بخشیدن و یکنواختی فاصله چله کشی مورد استفاده قرار می

تصویر ۱۶-۱
کاغذ ساده، نوار چسب، قیچی،
خط کش، مداد و ماژیک.

چرا روی سطح زیر دار و سر دار را برای سیاه بندی با کاغذ سفید می پوشانند؟ پاسخ آن را در کلاس مطرح کنید.

فکر کنید

گام های مختلف سیاه بندی به روی دار به ترتیب زیر است:
۱- روی زیر دار و سر دار کاغذی می پوشانند تا بتوان براحتی روی آن علامت گذاری کرد.

تصویر ۱۷-۱
چسباندن کاغذ سفید به زیر دار

▲ چسباندن کاغذ سفید به سر دار - تصویر ۱۸-۱

۲- نقطه میانی سر دار و زیر دار بوسیله متر مشخص و روی کاغذ سفید با ماژیک علامت گذاری می شود.

◀ علامت گذاری نقطه میانی سر دار با متر - تصویر ۱۹-۱

۳- متر را روی سطح کاغذ زیر دار و زیر دار گذاشته و بصورت دقیق یکبار از مرکز به سمت راست و یکبار دیگر از مرکز به سمت چپ دار کار سیه بندی (تصاویر ۱۷-۱ تا ۲۲-۱) با اندازه های ۱۰ سانتی متری علامت گذاری می شود.

◀ تصویر ۲۰-۱
علامت گذاری نقطه میانی زیر دار

◀ تصویر ۲۱-۱
علامت گذاری فاصله های ده سانتی متری از دو طرف نقطه میانی زیر دار

تصویر ۱-۲۲ ▲
علامت گذاری فاصله های ده سانتی متری روی سر دار و زیر دار

توجه

- باید به این مساله دقت نمود که تعداد چله های مورد نیاز باید بصورت مساوی از وسط سردار و زیر دار پخش شود.
- فاصله میان چله ها در چله کشی گلیم باید به اندازه قطر همان چله باشد. مثال:
اگر عرض گلیم دو متر باشد به کمک متر یا خط کش از نقطه میانی سر دار به اندازه یک متر در سمت راست و یک متر در سمت چپ کار علامت گذاری انجام می شود.

محاسبات سیه بندی: برای محاسبه سیه بندی در گلیم از روش زیر استفاده می شود:

$$\text{تعداد واحد های سیه بندی در عرض} = \frac{\text{عرض گلیم}}{۱۰}$$

رج شمار × تعداد واحدهای سیه بندی = تعداد چله

$$\text{تعداد واحدهای سیه بندی در طول} = \frac{\text{طول گلیم}}{۱۰}$$

تعداد رج ها در گلیم های پیچشی = تعداد ردیف های نقشه در گلیم های ساده = تعداد واحد های سیه بندی در طول × ۱۰

توجه

در نقشه ها شیرازه ها محاسبه نمی شود. در هنگام چله کشی حداقل ۲ تا ۴ چله برای شیرازه به تعداد چله ها اضافه شود.

فکر کنید

۱- گلیمی به ابعاد $۱,۵ \times ۱$ متر با رجشمار متوسط داریم تعداد چله های آن را محاسبه کرده و اگر این گلیم به روش پیچشی بافته شود، تعداد رج های آن را برآورد کنید.
۲- تولید کننده ای یک گلیم قدیمی ۶متری را بدست آورده که در هر ۱۰ سانتی متر آن ۶۰ تار قابل شمارش است. او قصد دارد یک گلیم مشابه با آن ببافد.
به نظر شما ۱- برای چله کشی این گلیم چه تعداد چله ها باید روی دار کشیده شود؟ ۲- اگر یک قالی با گره ترکی با همین ابعاد با رجشمار ۶۰ داشته باشیم برای بافت آن چه تعداد چله ها باید روی دار کشیده شود؟

توجه

بطور معمول در اجرای سیه بندی در قسمت سر دار نسبت به زیر دار ۴ میلی متر اضافه در نظر گرفته می شود. به این شکل که اگر سیه بندی در قسمت زیر دار ۱۰ سانتی متر باشد بر روی سردار اندازه سیه بندی ۱۰/۴ سانتی متر خواهد بود.

بحث گروهی

۱- علت اندازه بیشتر سر دار نسبت به زیر دار در سیه بندی چیست؟ در این باره با دوستان خود بحث کنید و نتیجه بدست آمده را در سر کلاس مطرح نمایید.
۲- علت اینکه بر روی دستگاه یا دار نخ بسته شده است چیست؟ در این زمینه با دوستان خود در کلاس به بحث و گفتگو بپردازید و جمع بندی نتیجه بحث خود را بنویسید.

فعالیت کارگاهی

نقشه یک گلیم را انتخاب و سیه بندی آن را بر اساس روی سر دار و زیر دار انجام دهید و سپس کار خود را با فعالیت های دوستان خود مقایسه کنید. و نتایج بدست آمده را یادداشت کرده و در مورد آنها بحث کنید.

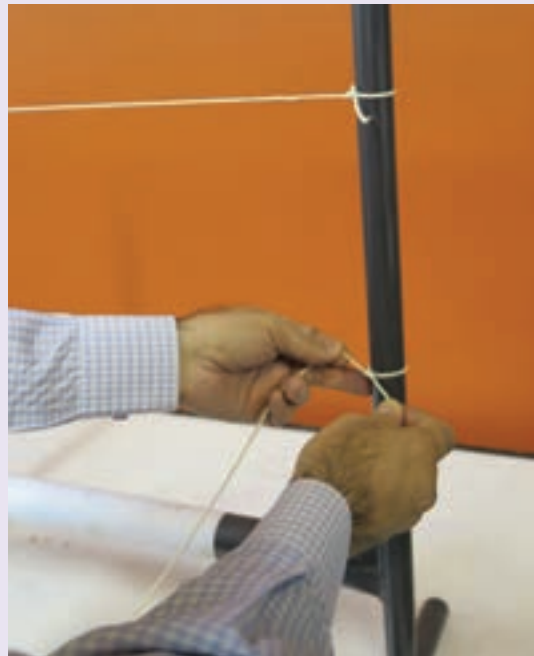
مرحله دوم: زهوار بندی

مرحله دوم

مرحله اول

مرحله سوم

مرحله چهارم

دار زهواربندی شده | تصویر ۲۴-۱ ▲

ای در حدود ۲۵-۲۰ سانتی متر بین نخ زهوار و زیر دار باقی بماند. همچنین برای بستن نخ زهوار بالایی فاصله ای حدود ۲۵-۲۰ سانتی متر نسبت به نخ زهوار پایین و سر دار باقی بماند. زهوارها روبروی چله کش قرار میگیرند. هنگام چله کشی توسط چله کش و زیر و رو کردن چله ها نسبت به نخ زهوار چنانچه اشتباهی صورت گیرد و یا جا به جایی رخ دهد، براحتی قابل دید و تشخیص می شود هنگام بروز چنین اشکالاتی می توان به موقع عبور اشتباه چله ها را تشخیص داد و برای درست یا جابه جا کردن آنها اقدام کرد.

تصویر بالا یک دستگاه دار را که دو قطعه نخ بصورت موازی بر راست رو های آن بسته شده، نشان می دهد.

تعریف زهوار: دو قطعه نخ از پود کلفت، به قسمت بالا و پایین دار به صورت عرضی و موازی با سر دار و زیر دار به تیرهای عمودی دار (راست روها) بسته می شود. به این نخ ها زهوار و در اصطلاح گلیم بافی یا قالی بافی به این عمل زهوار بندی می گویند.

بستن نخ زهوار بر دار: پس از مرحله سیه بندی، زهوار بندی روی دار انجام می شود. در این مرحله برای بستن نخ زهوار پایینی سعی می شود تا در دارهای کوچک فاصله

مرحله سوم: چله کشی

ابزار و مواد مصرفی مورد نیاز در این مرحله شامل: نخ چله، چوب هاف، تسمه یا مهار، خط کش، مداد، سیخ پود کشی و قیچی است (تصویر ۲۳-۱).

کشیدن نخ های چله بر سر دار و زیر دار متناسب با ابعاد نقشه و رجشمار آن که از سمت راست دار شروع و در سمت چپ دار تمام می شود، اصطلاحاً چله کشی، و فردی که این کار را انجام می دهد چله کش می نامند.

ابزار چله کشی | تصویر ۲۵-۱ ▲

برای افراد چپ دست بهتر است چله کشی از سمت چپ شروع و در سمت راست خاتمه داده شود. با در نظر گرفتن اینکه در سمت چپ اولین چله روی نخ زهوار پایینی و از زیر نخ زهوار بالایی و آخرین چله از زیر نخ زهوار پایینی و از روی نخ زهوار بالایی رد می شود.

توجه

در مورد انواع روش های چله کشی و نحوه اجرای آنها بر روی دار از اینترنت جست و جو کرده و نتیجه موضوع را در کلاس ارائه دهید. (بصورت گزارشی)
در مورد تفاوت بین روش های چله کشی و معایب و محاسن هر کدام از اینترنت جست و جو کرده و نتیجه را در جدولی بصورت مقایسه ای تدوین کرده و در کلاس به هنر آموز ارائه دهید.

جست و جو

پیش از شروع چله کشی بایستی به نکاتی توجه داشت:

۱- نخ چله متناسب با رجشمار نقشه (ریزی یا درشتی نقشه) تهیه می شود. اگر نقشه و بافت درشت باشد از نخ چله ضخیم تر و برای نقشه و بافت ریز از نخ چله ظریف تر استفاده می شود.

۲- کلاف یا دوک نخ چله را (به شیوه ای که در کتاب راهنمای معلم شرح داده شده) باز کرده و نخ را به صورت گلوله ای به اندازه ی حجم دست (در دارهای آموزشی) در می آورند، تا هنگام چله کشی نخ چله به راحتی از زیر دار و سر دار رد شده و چله کشی به آسانی انجام شود (تصویر ۲۶-۱).

مرحله اول

مرحله سوم

مرحله دوم

بحث گروهی

اگر هنگام چله کشی گلوله نخ چله تمام شود و چله کشی نیمه تمام باشد چه باید کرد؟ در گروه با یکدیگر بحث کنید و پاسخ را در سر کلاس ارائه دهید؟

۳- کشش نخ های چله باید در تمامی قسمت های عرض دار بصورت یکسان و یکنواخت باشد.

فکر کنید

فکر کنید و پاسختان را در جای خالی بنویسید
برای آنکه هنگام چله کشی کشش چله ها در تمام عرض دار یکسان باشد چه باید کرد؟

۴- برای سرعت بخشیدن و یکنواخت انجام دادن چله کشی، بهتر است این کار به صورت دو نفره انجام شود. تقسیم بندی کار چله کشی دو نفره بدین صورت می باشد که کشش و تنظیم چله ها باید توسط فردی که در جلوی دار قرار گرفته انجام شود و نفر دوم که در پشت دار قرار می گیرد فقط با عبور نخ چله و تنظیم فاصله چله ها بر روی سر دار با چله کش اصلی همکاری میکند.

۵- عرض مورد نظر برای گلیم بافی و همچنین تعداد تارها یا چله های شیرازه بافی باید از قبل مشخص گردد. (عملیات سیه بندی تعداد نخ های چله با توجه به عرض کار محاسبه و تعیین می شود.

۶- برای شیرازه بافی حداقل دو جفت و حداکثر ۴ جفت چله قبل از شروع نقطه چله کشی و به همین تعداد چله در آخر چله کشی بعد از نقطه اتمام چله کشی تعیین و مشخص گردد.

توجه

قبل از نقطه شروع چله کشی از سمت راست دار، چله های اضافی برای شیرازه بافی در نظر گرفته می شود (نقطه شروع چله کشی همان نقاطی می باشد که در عملیات سیه بندی با ماژیک بر روی سطح زیر دار و سر دار مشخص شده بود) برای شیرازه، سمت چپ گلیم نیز بعد از نقطه پایانی چله کشی به همان تعداد چله های سمت راست در نظر گرفته می شود.

۷- فاصله بین تارها بصورت یکسان و به یک اندازه رعایت شود. در هر یک سانتی متر برای گلیم با رجشمار متوسط به طور معمولی بین ۴ تا ۵ چله کشیده می شود.

بحث گروهی

با دوستان خود در مورد اینکه چه عواملی در ایجاد فاصله بین چله ها موثر بوده و فاصله تقریبی بین چله ها در چله کشی باید چقدر باشد، بحث و گفتگو کرده و نتیجه را یادداشت کنید.

شروع چله کشی

سپس چند دور پیچانده و چند دور به دور زیر دار می چرخانند. پس از پایان چله کشی برای ثابت نگه داشتن چله ها نیز از گره معمولی استفاده می شود. البته بایستی دقت نمود که این گره بعد از آخرین نقطه سیه بندی و تعداد چله های در نظر گرفته شده برای شیرازه سمت چپ به زیر دار زده شود تا چله ها بصورت ثابت و بر روی دار قرار گیرند. همچنین ابتدا چند دور پیچانده شده و سپس گره می زنند.

هنگام آغاز چله کشی بر روی دار بایستی ابتدا و انتهای نخ چله را به زیر دار ثابت و محکم کرد تا بتوان چله کشی را انجام داد، برای این کار از روش های مختلفی برای گره زدن استفاده می شود که متداول ترین آن گره معمولی است.

سر نخ گلوله چله آماده شده را باز کرده و با شمارش تعداد چله های در نظر گرفته شده برای شیرازه قبل از نقطه شروع سیه بندی و بر روی سمت راست زیر دار گره معمولی زده می شود.

مرحله دوم

مرحله اول

مرحله سوم

به نظر شما در منطقه محل سکونت خود چند نوع گره دیگر برای اتصال چله به زیر دار وجود دارد؟ باهم گروهی خود به جست و جو پرداخته نام و روش آن را آموخته و همراه با عکس به هنر آموز خود تحویل دهید. روش آن را به دیگر هم کلاسی های خود نیز آموزش دهید و تفاوت آن را با دیگر گره ها به بحث و گفت و گو گذاشته و یاداشت کنید.

کار گروهی

کشش چله ها از ابتدا تا انتهای چله کشی باید یکنواخت باشد تا از شل و سفتی آن جلوگیری شود.

توجه

اگر کشش چله ها در هنگام چله کشی یکسان نباشد، چه اشکالاتی در بافت گلیم به وجود می آید؟ در گروه بحث کرده و پاسخ را بیابید.

پرسش

کند، کشش چله را تنظیم و سپس این بار گلوله را از روی نخ زهوار پایینی و از زیر نخ زهوار بالایی رد می کند و مجدداً به نفر دوم می دهد. یعنی برخلاف دفعه قبل عمل می کند و به همین ترتیب گلوله نخ بصورت یک در میان از زیر و روی نخ های زهوار رد می شود تا چله به تعداد مورد نیاز کشیده شود. در حین چله کشی با رسیدن به علایم سیه بندی تعداد چله ها باید شمارش شود تا پراکندگی چله کشی بر اساس رج شمار مورد نظر درست باشد و بروی آخرین چله مطابق بر هر واحد سیه بندی علامت زده می شود تا واحدهای سیه بندی نسبت به هم مشخص شوند و شمارش چله های بعدی به سهولت انجام گیرد (تصویر ۲۸-۱).

برای انجام چله کشی بهتر است دو نفر با یکدیگر همکاری داشته باشند در دارهای بزرگ یک نفر در پایین نزدیک زیر دار می نشیند و فرایند چله کشی خوب وابسته به این فرد می باشد و دیگری مسلط بر دار می ایستد (اما در دارهای کوچک یک نفر روبروی دار و دیگری پشت دار می ایستد). نفر نشسته گلوله نخ تار را از زیر نخ زهوار پایینی و از روی نخ زهوار بالارد کرده و به نفر دوم می دهد. نفر دوم از محل اولین علامت سیه بندی با رعایت فاصله لازم برای تارهای شیرازه گلوله چله را از روی سر دار عبور داده و به صورت مستقیم به پایین هدایت می کند تا نفر نشسته آن را بگیرد. نفر نشسته گلوله نخ چله را از پشت زیر دار عبور داده و به روی زیر دار هدایت می

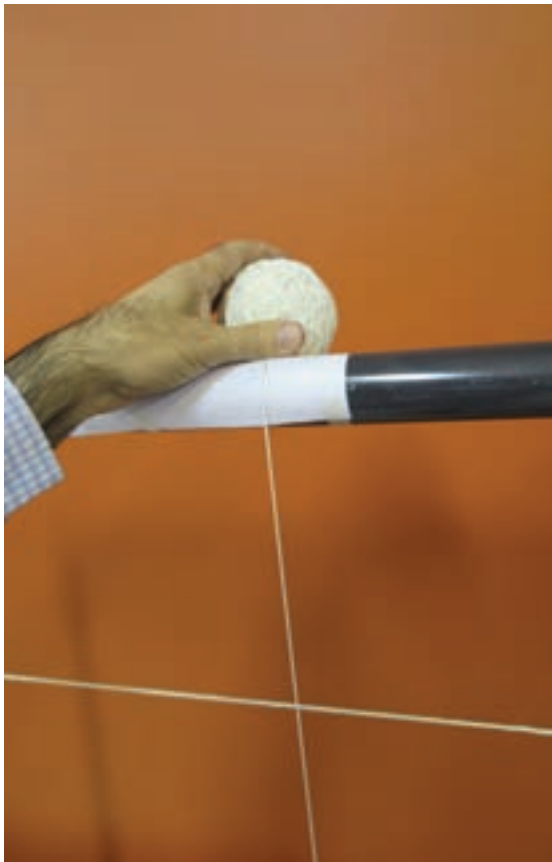
حداقل فاصله راست و چپ بین چله ها و راست رو ها چند سانتیمتر باید باشد؟

پرسش

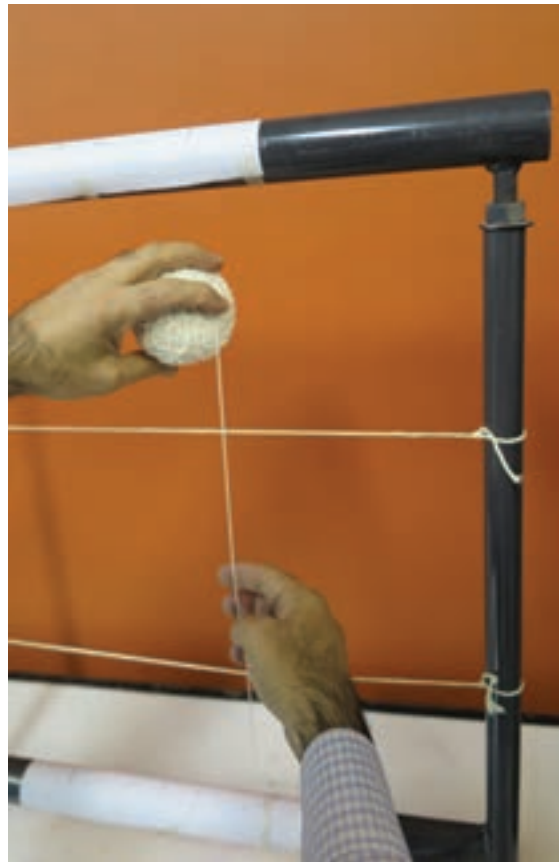

مرحله اول

مرحله سوم

مرحله دوم

مرحله چهارم

مرحله ششم

مرحله پنجم

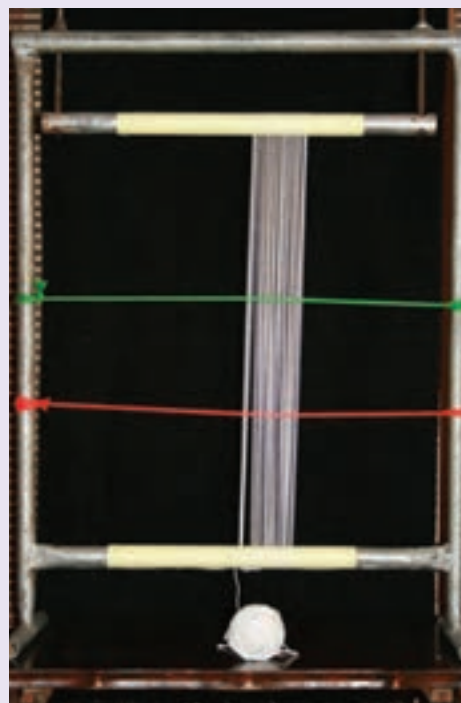
مراحل چله کشی | تصویر ۲۸-۱ ▲

شل شدن آن می شود. سپس با دست دیگر گلوله نخ را با عبور از رو و یا زیر نخ زهوار به فرد ایستاده می دهد.

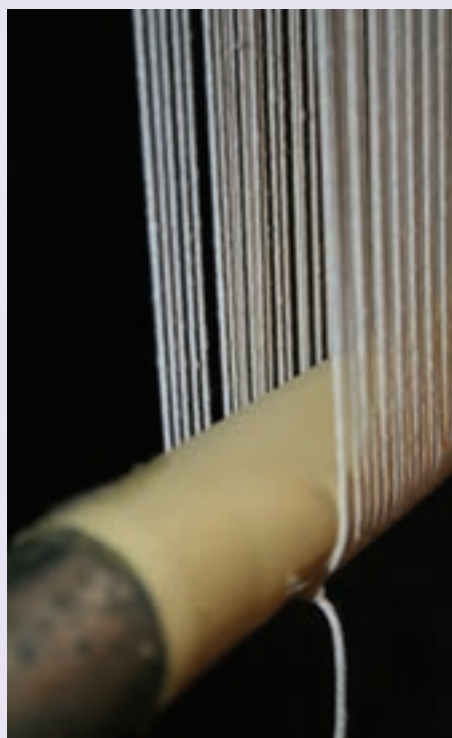
تنظیم کشش چله: نکته مهم و اساسی در چله کشی تنظیم کشش چله هاست. برای این کار فرد نشسته پس از هر بار دریافت گلوله نخ چله آن را متناسب با کشش چله قبلی کنترل و با دست مخالف آن را بر روی زیر دار محکم نگه داشته و مانع از

مرحله دوم

مرحله اول

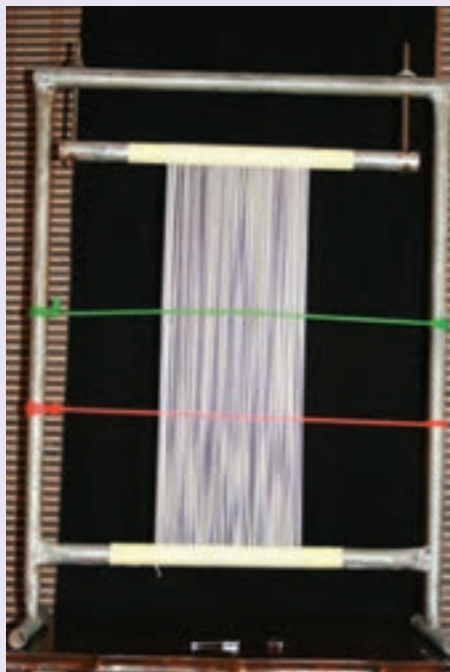

مرحله چهارم

مرحله سوم

مرحله ششم

مرحله پنجم

▲ مراحل پایانی چله کشی (گره انتهایی کار) | تصویر ۲۹-۱

توجه

- در چله کشی اولین تار یا چله از زیر نخ زهوار پایین شروع و آخرین تار یا چله روی نخ زهوار پایینی تمام می شود.

- کنترل شمارش چله ها: برای شمارش چله سیخ پود کشی یا خط کش فلزی از جای نخ زهوار پایینی رد می شود تا شمارش چله ها به آسانی انجام گیرد.

- پس از اتمام چله کشی، برای سرعت بخشیدن به شمارش تارها در نقشه خوانی می توان به صورت دسته های ده تایی - پنج تایی و صد تایی بر روی چله ها با ماژیک های رنگی علامت گذاری کرد.

برای ایجاد بافت یکدست و یکنواخت در طول چله کشی می توان بر اساس رجشمار عرضی در طول چله کشی نیز علامت گذاری نمود تا شاهد بافت یکنواخت در عرض و طول بافته نسبت به هم بود.

- نخ زهوار بالا تا پایان بافت باقی می ماند. اما نخ زهوار پایینی بعد از رد کردن تسمه یا خط کش بریده می شود.

البته بهتر است نخ زهوار پایینی پس از بافت زنجیره و یک ردیف پود گذاری، بریده شود تا اگر مشکلی در زنجیره بافی پیش آمد بتوان با کمک نخ زهوار اشکال را برطرف کرد.

بحث گروهی

- با همکلاسی خود در مورد علت زیر و رو بودن چله اول و آخر نسبت به زهوار پایینی بحث و گفت و گو کرده و نتیجه را در کلاس بیان کنید.

- چنانچه در عملیات چله کشی به سیه بندی های سردار و زیر دار توجه نشود. در فرایند بافت چه مشکلاتی بوجود خواهد آمد؟

- اگر به ضخامت و قطر نخ چله در چله کشی نسبت به سیه بندی دقت نشود، چه مشکلاتی بوجود خواهد آمد؟

در مورد این مطالب با دوستان خود بحث کنید و مشکلات بوجود آمده را یادداشت نمایید.

کار گروهی

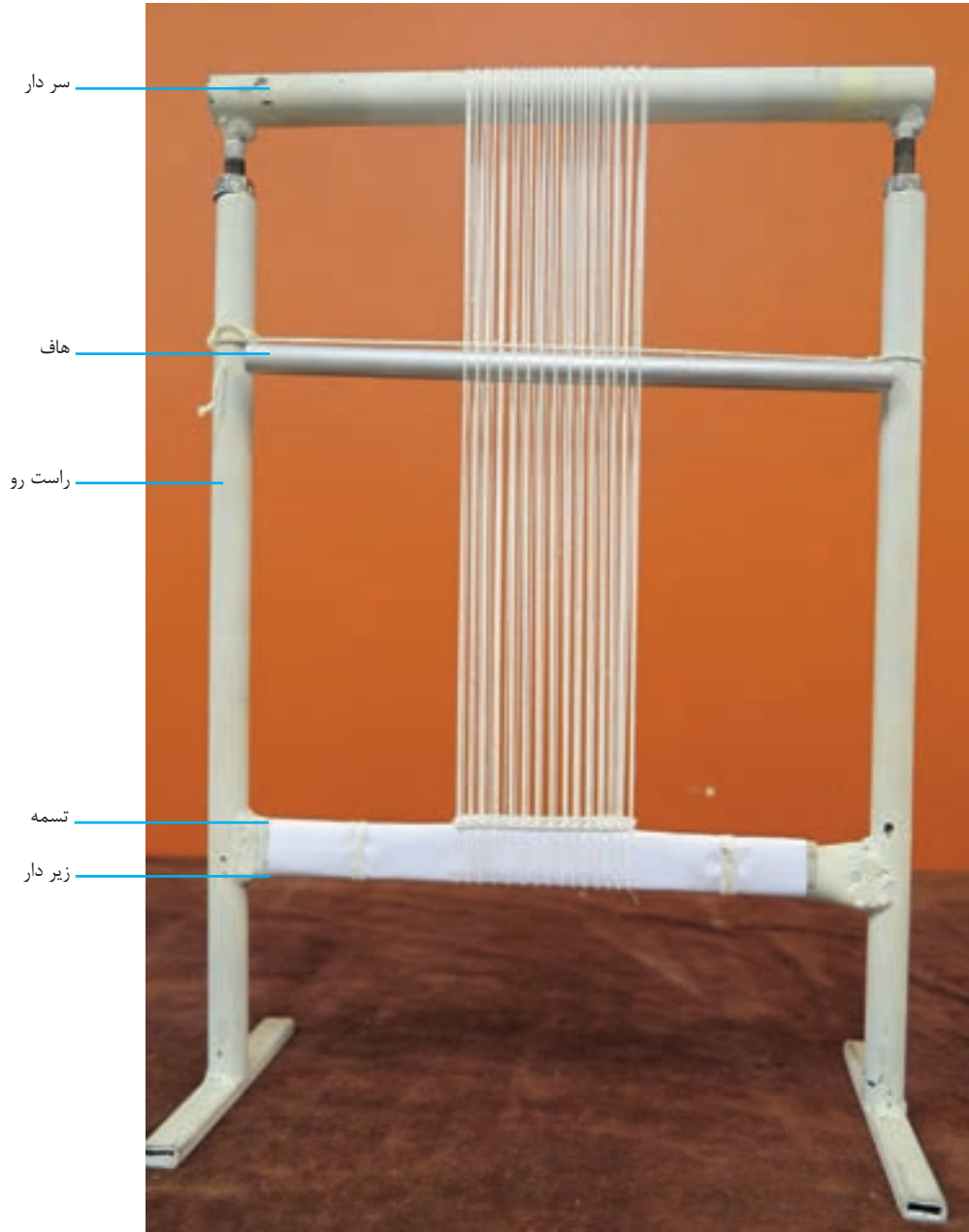

- پس از پایان مراحل چله کشی چه کنترل هایی می بایست بر روی دار و چله کشی انجام داد؟ در هنگام کنترل کردن دار و چله کشی مورد نظر نکات را یادداشت برداری نموده و در اختیار گروه قرار دهید.

- بر روی دار برای شروع و اتمام چله کشی از گره معمولی استفاده کنید و یکبار دیگر به جای گره معمولی از یک نوع گره دیگر استفاده نموده با دوستان خود مورد بررسی قرار دهید و در مورد معایب و محاسن این دو نوع گره بحث و گفت و گو کنید و نتیجه را یادداشت برداری نموده و در کلاس ارائه دهید.

به تصویر صفحه بعد نگاه کنید و به ابزاری که در داخل چله کشی مورد استفاده قرار گرفته خوب دقت کنید این ابزار برای چه اهدافی در چله کشی مورد استفاده قرار گرفته است؟ نبود این ابزار در چله کشی، بافنده را با چه مشکلات احتمالی رو به رو خواهد کرد. بنظر شما این ابزار از چه جنس هایی انتخاب شود، بهتر می باشد؟ جنس چه اهمیتی در کاربرد این ابزار دارد؟

پس از چله کشی چه کارهای دیگری برای آماده سازی دار و بافت نیاز است؟ چگونه می توان دم کار (لبه کار) صاف و یکدستی برای بافت بوجود آورد؟ برای اینکه نظم چله ها در طول بافت بهم نریزد چه باید کرد؟ چه راهی برای ایجاد فاصله مناسب بین چله های زیر و رو پیشنهاد می کنید؟ برای این کار از چه ابزاری می توان استفاده کرد؟

▲ دار چله کشی شده و اجزای آن | تصویر ۳۰-۱

مرحله چهارم: بستن مهار و قرار دادن هاف

بافت (کمی بلندتر از عرض گلیم و کوچکتر از قاب داخلی دار) و ضخامت ۱-۲ میلی متر می باشد.
نکته: بهتر است مهار از جنس فلز انتخاب شود. با این شرط که لبه های آن کاملاً صاف و هموار و بدون بریدگی و تیزی باشد.

برای تکمیل چله کشی و پیش از شروع بافت کارهای دیگری از جمله بستن مهار و قرار دادن هاف نیز انجام می شود.
الف) قرار دادن و بستن مهار (تسمه): مهار وسیله ای کاملاً صاف و مسطح به عرض ۲ سانتی متر و طول متناسب با پهنای

چرا لبه های مهار باید کاملاً صاف و بدون بریدگی و تیزی باشد؟ در این مورد با دوستان خود مشورت کرده و نتیجه را در کلاس مطرح کنید.

فکر کنید

آن را به زیر دار از دو طرف با دو تکه نخ چله محکم می بندند.
نکته: اگر فاصله ایجاد شده بین چله ها برای قرار دادن مهار کم باشد و مهار به راحتی ما بین چله ها قرار نگیرد با انگشتان اشاره و شصت دست چله را گرفته و جلو می کشند تا با این عمل بتوان مهار را به راحتی در میان چله های زیر و رو قرار داد.
ب) قرار دادن هاف: هاف چه کاربردی دارد؟ این وسیله در

اهمیت و کاربرد مهار: مهار در اصل مانع حرکت پودها هنگام دفتین زدن به سمت پایین می شود. همچنین استفاده از مهار یک سطح هموار و یکنواخت را برای شروع کار یا همان دم کار بوجود می آورد. علاوه بر آن باعث می شود دم کار چند سانتیمتر با زیر دار فاصله پیدا کند. این فاصله همچنین باعث سهولت بافت در ابتدای بافته می شود.

کجای دار بافت قرار می گیرد؟
به تصویر صفحه قبل آمده نگاه کنید. میله یا چوبی که در بین چله ها و بالاترین قسمت آن قرار گرفته است، هاف نام دارد. هاف به جای نخ زهوار بالایی استفاده می شود که در کتاب دانش فنی در مورد این چوب توضیحات لازم داده شده است و جایگزین نخ زهوار بالایی می شود. برای قرار دادن این وسیله در جای خود می توان همانند قرار دادن مهار عمل کرد.
هاف برای زیر و رو نگاه داشتن چله ها و همچنین امکان عبور آسانتر پود از میان چله ها بکار می رود. برای عبور راحت پود از میان چله ها، هاف را به پایین حرکت داده تا فاصله میان چله ها بیشتر شود و پود به راحتی از آنها عبور کند.

قرار دادن و بستن مهار در بین چله ها در چند گام به ترتیب انجام می شود:
در گام نخست، سیخ پود کشی را در راستای نخ زهوار پایینی از سمت راست (برای افراد راست دست) یا سمت چپ (افراد چپ دست) بین همه چله های زیر و رو می برند. (البته بستگی به عرض بافت نیز دارد. در بافته های کم عرض سیخ را یک مرتبه در میان چله ها و در بافته ها با عرض بیشتر در چند نوبت) در گام دیگر سیخ پودکشی را در بین چله ها می ۴۵ درجه چرخاند تا بین چله ها فاصله بیشتری بوجود آورند و تسمه یا مهار را به راحتی میان آن ها قرار دهند.
در گام آخر مهار را در میان چله ها تا حد ممکن پایین آورده و

پرسش

در روش دیگری برای ایجاد فاصله بین چله ها می توان دست را در میان چله ها برده و با فشار کف دست به چله های رو یا پشت دست به چله های زیر فاصله مناسبی برای قرار دادن مهار ایجاد نموده و مهار را عبور داد. این کار برای قرار دادن مهار ما بین چله ها تا آخر به صورت متناوب صورت می گیرد. و سپس نخ زهوار را از یک طرف بریده و از میان چله ها از سمت دیگر خارج می کنند. به نظر شما اشکال این روش چیست؟

با هم گروهی های خود بحث کنید و پاسخ این پرسش را بیابید: بنظر شما اگر چوب مناسب برای هاف نباشد از چه چیز دیگری می توان به جای آن استفاده کرد؟

شایستگی کوچی بندی

کاربرد کوچی: کوچی برای جلوگیری از کجی فرش و جداسازی و تفکیک چله های زیر و رو و تنظیم چله هاست. همچنین به بافنده هنگام پود کشی کمک می کند. بافنده با فشردن دست روی چله های بالای چوب کوچی می تواند فاصله ای بین تارهای زیر و رو ایجاد نماید و بدین ترتیب به راحتی پود ها را با دست یا سیخ پود کشی از میان چله ها عبور دهد.

آیا می دانید جزء میانی داری که در تصویر ابتدای فصل ۱ آمده است چه نام دارد؟ بنظر شما چه کار بردهایی در بافت می تواند داشته باشد؟

کوچی میله ای استوانه ای شکل از جنس چوب یا فلز با قطری حدود ۴-۶ سانتی متر است که طول آن کمی بلند تر از عرض دار می باشد و در میانه دار بصورت عرضی، پایین هاف (پایین نخ راهنمای بالا) و روی چله ها قرار می گیرد.

استاندارد عملکرد: قراردادن مهار و هاف و کوچی و اتصال چله ها به کوچی و زیرسازی

برای گره زدن نخ کوچی بند از آن استفاده می شود. (دردارهای آموزشی میتوان از لوله های پلاستیکی هم برای کوچی استفاده کرد. در اینصورت نخ کوچی بندی را میتوان از مجرای میانی لوله گذراند)

۳- زیر سری ها را در بین کوچی و راست رو ها قرار می دهند. (زیر سری قطعه چوب مکعبی شکل به اندازه حدود ۱۰ در ۵ سانتی متری است که برای ایجاد فاصله بین چوب کوچی و چله ها از آن استفاده می کنند).

۴- کوچی را به موازات زیر دار و سر دار در پایین چوب هاف بر روی چله ها و به پایه های دار (راست رو ها) بوسیله نخ چله و به شکل ضربدری محکم می بندند.

چگونگی بستن کوچی بر روی دار: بستن کوچی بر دار در چند گام و به ترتیب زیر انجام میشود:

۱- ابتدا دو میخ/پیچ یک سانتیمتری به سر کوچی زده می شود و یا اینکه در دو سر کوچی شیار ایجاد می شود.

۲- نخ از جنس چله را بصورت دولا با دست تابیده (یا پود کلفت) و محکم دور میخ های دو سر کوچی گره میزنند یا در داخل شیارها قرار داده و می کشند تا نخ کوچی در داخل شیار محکم گردد. سپس انتهای نخ کوچی را در داخل شیار طرف دیگر چوب کوچی قرار داده و بار دیگر نخ را محکم می کشند تا سفت شود. پس از قرار گیری نخ چله داخل شیار آن را، محکم گره زده ثابت می کنند. این نخ به نام **نخ کوچی**^۱ معروف است و

۱. در برخی از مناطق به جای نخ کوچی، واژه نخ نیره به کار می رود.

مرحله دوم

مرحله اول

بستن زیرسری به دار | تصویر ۳۱-۱ ▲

مرحله دوم

مرحله اول

بستن نخ کوچی روی کوچی و اتصال کوچی به دار | تصویر ۳۲-۱ ▲

در دارهای بزرگ از چه وسیله ای برای پیچاندن نخ کوچی بند استفاده می شود؟

فکر کنید

۵- نخ دیگری بنام **نخ کوچی بندی** که قطر بیشتری از چله داشته و کم تاب است را به دور یک استوانه باریک (مانند خودکار) می پیچند.

۶- نخ کوچی بند را به کوچی، از زیر نخ کوچی و از سمت چپ گره زده و برای استحکام بیشتر چند دور، دور کوچی می پیچند.

۷- نخ کوچی بند را از زیر کوچی و سمت راست چله ی زیر هاف عبور داده و از سمت چپ آن بطرف جلو خارج کرده و آن را از روی چوب کوچی کشیده تا چله عقبی به کوچی بچسبند.

۸- میله یا چوبی صاف و به قطر تقریبی برابر با زیر سری و به طول حدود ۱۵ سانتی متر روی کوچی و زیر نخ کوچی قرار می دهند.

۹- نخ کوچی بند را که در گام هفتم به کوچی چسبانده بودند اکنون از روی نخ کوچی عبور داده و به آن گره می زنند.

مرحله دوم

مرحله اول

مرحله چهارم

مرحله سوم

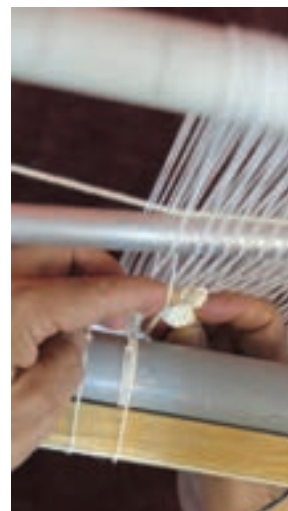
مراحل چگونگی حرکت نخ کوچی بندی بین چله ها و نخ کوچی | تصویر ۱-۳۳ ▲

مرحله سوم

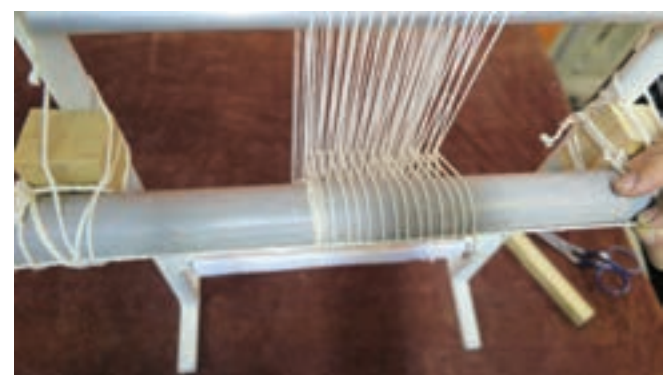
مرحله دوم

مرحله اول

۱۰- این کار به ترتیب بر روی چله های زیر هاف تا انتها ادامه می یابد و به تناوب میله صیقلی با آن به سمت راست حرکت می کند.

مراحل عبور نخ کوچی بندی از روی کوچی و بین چله ها | تصویر ۱-۳۴ ▲

▲ مراحل تکمیل کوجی بندی و خارج ساختن چوب صیقلی | تصویر ۳۵-۱

در هنگام بستن نخ کوجی بند به نخ کوجی بایستی دقت لازم در ایجاد فاصله ی یکنواخت بین چله ها از یکدیگر و همچنین فاصله اضافی با کوجی داشت.

توجه

برای کوجی بندی از کارگاه های بزرگ بافت موجود در منطقه بازدید کنید. سپس فرایند چله کشی و کوجی بندی را از نزدیک مشاهده، عکاسی، فیلم برداری و در پایان گزارش تهیه نمایید.

جست و جو

ارزشیابی شایستگی چله کشی:

<p>شرح کار: انجام مراحل تنظیم و کنترل دار ، سیه بندی بر اساس نقشه ، زهوار بندی و چله کشی به عرض ۹۰ سانتیمتر (۲۷۰ چله) روی دار و تنظیم و کنترل کشش یکنواخت چله ها</p>																											
<p>استاندارد عملکرد: چله کشی بر روی دار یا دستگاه بافت فرش و تنظیم کشش آن شاخص‌ها: تنظیم دار و سیه بندی آن - زهواربندی - چله کشی روی دار و تنظیم کشش چله ها</p>																											
<p>شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات: شرایط: زمان: ۱۳۵ دقیقه مکان: کارگاه قالی بافی مجهز به دار قالی با ابعاد ۱۵۰ در ۱۰۰ سانتیمتر ابزار و تجهیزات: دار قالی به ابعاد ۱۵۰ در ۱۰۰ سانتیمتر، قیچی- نخ چله، نخ زهوار بندی، متر، ماژیک مداد</p>																											
<table border="1"> <thead> <tr> <th>ردیف</th> <th>مرحله کار</th> <th>حداقل نمره قبولی از ۳</th> <th>نمره هنرجو</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱</td> <td>(تنظیم دار و سیه بندی (براساس منطقه</td> <td>۲</td> <td></td> </tr> <tr> <td>۲</td> <td>زهوار بندی</td> <td>۱</td> <td></td> </tr> <tr> <td>۳</td> <td>چله کشی و تنظیم کشش چله ها</td> <td>۲</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: - نقش در تیم - مسئولیت پذیری</td> <td>۲</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td>میانگین نمرات</td> <td></td> <td>*</td> </tr> </tbody> </table>				ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو	۱	(تنظیم دار و سیه بندی (براساس منطقه	۲		۲	زهوار بندی	۱		۳	چله کشی و تنظیم کشش چله ها	۲			شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: - نقش در تیم - مسئولیت پذیری	۲			میانگین نمرات		*
ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو																								
۱	(تنظیم دار و سیه بندی (براساس منطقه	۲																									
۲	زهوار بندی	۱																									
۳	چله کشی و تنظیم کشش چله ها	۲																									
	شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: - نقش در تیم - مسئولیت پذیری	۲																									
	میانگین نمرات		*																								
<p>* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.</p>																											

ارزشیابی شایستگی کوجی بندی:

شرح کار:

انجام مراحل قرار دادن مهار و هاف ، بستن زیرسری روی راست روها ، بستن نخ کوجی بر روی کوجی ، اتصال کوجی روی زیر سری ها ، تهیه کلاف تخت از نخ کوجی بند ، اتصال نخ کوجی بند به کوجی ، قرار دادن قطعه کمکی کوجی ، کوجی بندی تارهای زیر هاف ، گره زدن پایان نخ کوجی

استاندارد عملکرد:

قرار دادن مهار و هاف و کوجی و اتصال چله ها به کوجی و زیرسازی

شاخص‌ها:

قرار دادن مهار و هاف بین چله ها ، بستن کوجی و زیرسازی در ۹۰ دقیقه

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:

شرایط: زمان: ۹۰ دقیقه مکان: کارگاه بافت فرش مجهز به دارهای قالی بافی با ابعاد حداقل ۱۵۰ * ۱۰۰ سانتیمتر

ابزار و تجهیزات:

دفتین ، چاقو یا قلاب بافت ، سیخ پود کشی دار قالی بافی گردان با ابعاد ۱۵۰×۱۰۰ سانتیمتر، زیر سری، کوجی ، قیچی، نخ چله، نخ کوجی بندی، نخ پود، خامه و نخ زنجیره

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	قرار دادن مهار و چوب هاف بین چله ها	۱	
۲	بستن نخ اتصال به کوجی و بستن کوجی به دار	۲	
۳	اتصال نخ های چله روی کوجی	۲	
۴	زیرسازی	۲	
	شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: - مسئولیت پذیری - درست کاری و کسب روزی حلال	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

فصل ۲

بافت گلیم ساده

واحد یادگیری ۲

شایستگی بافت گلیم ساده

مقدمه

گلیم یک‌رو و گلیم دورو تقسیم می‌کنند. در گلیم یک‌رو طرح و نقشها تنها از یک‌رو وضوح داشته و گلیم از یک طرف استفاده می‌شود. نقوش گلیم‌های دو‌رو از هر دو طرف وضوح داشته و هر دو طرف گلیم قابل استفاده است.

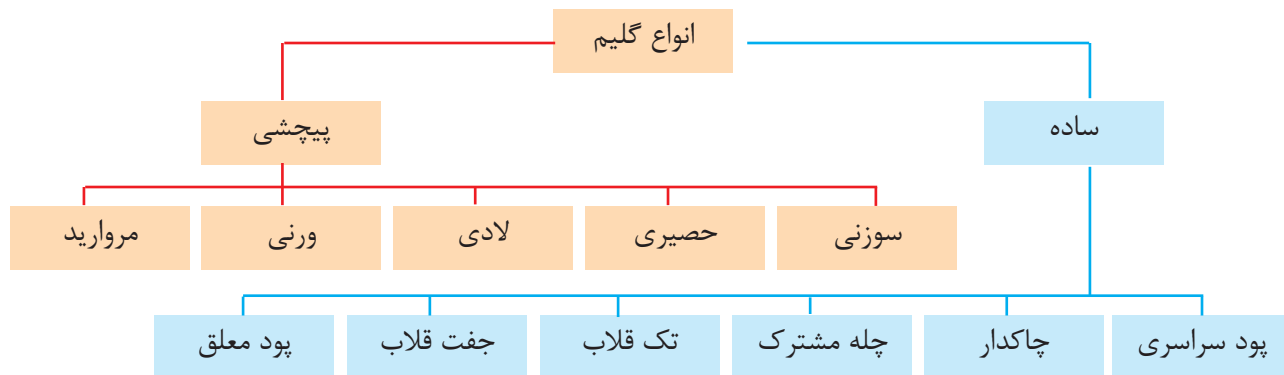
در تقسیم بندی دیگر گلیم‌ها را بر اساس شیوه بافت و شیوه پودگذاری به دو گروه تقسیم بندی می‌شوند:

- ۱- دسته اول پودگذاری به صورت ساده ۲- دسته دوم پودگذاری به صورت پیچشی

هر گروه دارای زیر مجموعه‌هایی است که در نمودار نشان داده شده است.

گلیم چگونه بافته می‌شود؟ آیا بافت گلیم روشهای مختلفی دارد؟ به نظر شما تفاوت گلیم‌ها در چیست؟ گلیم‌ها را بر چه اساسی می‌توان دسته بندی کرد؟

گلیم دستبافته ای است که با گذراندن رشته‌های پود از زیر و روی رشته ای تار با استفاده از دست، ابزار و وسایل گلیم بافی بافته می‌شود. تقریباً در همه مناطق ایران با بهره‌گیری از انواع روش‌ها بافته‌های متنوعی از گلیم عرضه می‌شود. گلیم‌ها از چند نظر قابل تقسیم بندی است. در یک تقسیم بندی گلیم‌ها را بر اساس شکل ظاهری و رخ آنها به دو دسته

بافت هریک از انواع گلیم دارای مراحل است:

مرحله اول: چله کشی

اولین مرحله سیه بندی، چله کشی و تنظیم کشش چله ها و قرا دادن اجزای دار از جمله مهار و هاف و کوچی بندی است. چله کشی را در فصل اول کتاب آموخته اید.

استاندارد عملکرد: پودگذاری به روش های (سراسری، چاکدار، چله مشترک، تک قلاب، جفت قلاب و پود معلق و...) ایجاد نقش در گلیم بر اساس نقشه و جداسازی از گلیم بافته شده از دار بافندگی

مرحله دوم: سربندی

یا فرش می شود. سربندی ضمن ایجاد زیبایی ظاهری، موجب افزایش استحکام دو سر بافته شده تا هنگام استفاده از گلیم یا فرش ابتدا و انتهای آنها از هم گسیخته و پاره نشود. نکته: طول (ارتفاع) سربندی متناسب با طول گلیم (بین ۲ تا ۱۰ سانتیمتر) در نظر گرفته می شود

اجزای سربندی: سربندی بطور معمول دارای دو یا سه جزء است. زنجیره، گلیمک (کرباس) و ملیله لازم به توضیح است که در مواردی می توان سربندی را تنها با زنجیره و گلیمک

بافته‌ی ابتدا و انتهای گلیم یا قالی را سربندی می گویند. در همه انواع گلیم پس از چله کشی و قبل از بافت بدنه اصلی گلیم، سربندی انجام می شود. سربندی انواع مختلفی دارد که در این کتاب برای هر یک از انواع گلیم، یک نوع سربندی انتخاب و آموزش داده می شود.

کاربرد سربندی: برای ثابت نگه داشتن چله ها و ایجاد نظم در ابتدا و انتهای گلیم یا قالی سربندی می کنند. همچنین باعث جفت شدن تارهای زیر و رو و صاف شدن دم یا لبه بافت گلیم

ان یعنی زنجیره و گلیمک آموزش داده می شود (تصویر صفحه ۱۱ کتاب مراجعه شود).

انجام داده از جزء سوم که جنبه ترینی دارد صرف نظر کرد. نام گذاری انواع سربندی بر اساس نوع ساده بافی یا ملیله صورت می گیرد. در اینجا سربندی کرباسی با توجه به دو جزء

نخ چله و پودهای رنگی برای سربندی | تصویر ۱-۲ ▲

الف) زنجیره

به هم بیرون می ماند.) زنجیره بافی را می توان به دو شیوه «دستی» و «با قلاب» انجام داد. طول پود دولای لازم برای یک ردیف زنجیره در هر دو شیوه برابر است. باید توجه داشت بافنده (چپ یا راست دست) زنجیره بافی را میتواند از هر دو سمت چپ یا راست انجام دهند. البته جهت زنجیره بسته به اینکه از راست آغاز شود یا از چپ متفاوت است. بافت زنجیره (توسط بافنده راست دست) به ترتیب زیر در چند گام انجام میشود:

۱- سر دولای پود کلاف را از زیر دو چله سمت راست به سمت بیرون دار عبور داده و مابقی کلاف را از میان حلقه ی تا شده نخ خارج ساخته و به اندازه ای می کشند که پود به چله متصل شود و به راحتی جابجا نشود.

پس از پایان چله کشی، قرار دادن هاف، و مهار و کوچی بندی زنجیره بافی می کنند. زنجیره بافی به برای استحکام بخشیدن به ابتدا و انتهای گلیم و همچنین منظم کردن چله ها و جفت نمودن تارهای زیر و رو در ابتدای قالی و گلیم می باشد. زنجیره بافی به دو روش انجام میگیرد: زنجیره بافی متداخل (گندمی) - زنجیره بافی قایقی (جناق)

زنجیره بافی متداخل (گندمی): قبل از زنجیره بافی لازم است بافنده پود مناسب برای زنجیره را آماده کند. پود مناسب زنجیره که «دولا» است با دولا کردن یک رشته نخ از جنس و ضخامت همان نخهای چله فراهم کرده و به کلاف کوچکی تبدیل می کنند. برای هر ردیف زنجیره لازم است طول پود «دولا» حدود ۵ برابر عرض چله ها (عرض گلیم) در نظر گرفته شود. برای ساختن کلاف تخت لازم است یک سوم از طول پود حاصل را از سر آزاد آن بین دو انگشت شصت و کوچک بصورت «ضربدر» پیچیده و پس از بیرون آوردن از انگشتان دو سوم دیگر را بصورت عمودی بدور آن بیچانده شوند. (در اینصورت سر دولای متصل

ایجاد حلقه برای زنجیره بافی | تصویر ۲-۲ ▲

۲- برای ادامه ی کار، کلاف خارج شده را از روی دو چله ی بعدی به پشت آن برده و دوباره کلاف را از میان دو لای آن بیرون آورده، می کشند و تا آخرین چله این کار را تکرار می کنند. کشش خوردگی و جابه جایی چله ها در ادامه بافت می شود) پود باید به اندازه ای باشد که فاصله چله ها ثابت بماند و حالت عمودی آنها را به هم نریزد. (کشش یکدست و به اندازه مانع کیس

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

مرحله چهارم

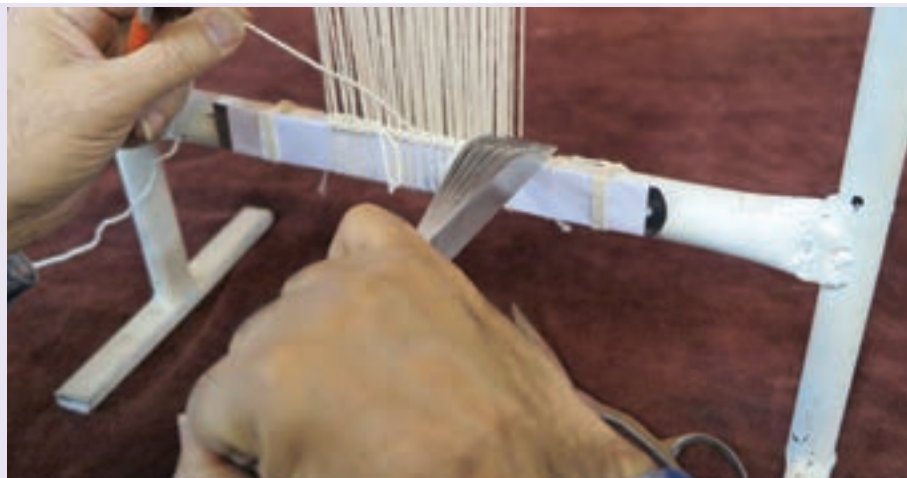
مرحله پنجم

مرحله ششم

مرحله هفتم

مرحله هشتم

مرحله نهم

▲ مراحل زنجیره بافی | تصویر ۲-۳

۳- پس از انجام زنجیره بر آخرین دوچله سمت چپ، بقیه پود دولا را در راستای تسمه (عرض گلیم) از بین ۶ یا ۸ چله به داخل کار عبور میدهند.

۴- سر اضافه نخ پس از هشتمین چله به سمت بافنده از متن کار خارج می شود و اضافه نخ پس از کامل شدن بافت سربندی و کوبیدن آن قیچی می شود.

توجه

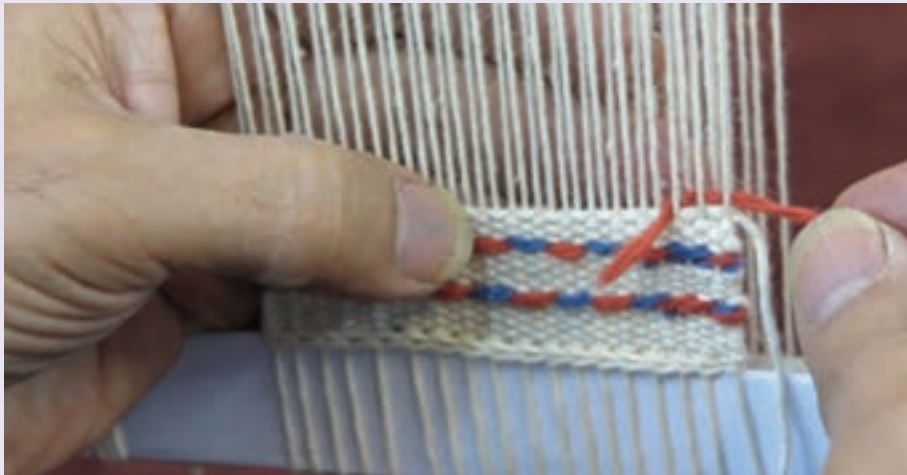
در زنجیره بافی همواره بایستی با یک دست دولای نخ را از یکدیگر باز کرده و جای نخ بالا و پایین را تا انتهای کار عوض نکنند. (در غیر اینصورت بر اثر پیچ خوردگی در بافت، زنجیره شکل نامناسب پیدا می کند و هماهنگی آن را از بین می برد. همچنین فاصله ی میان چله ها بیشتر یا کمتر می شود و بافت را نا مرتب می کند.)

لا به لای چند تار اولیه عبور داده و به سمت خارج می برند. سپس آن را از دور جفت چله بعدی به عبور داده و تا آخر ادامه می دهند بعد از اتمام یک ردیف میتوان کار را تمام شده فرض کرد و انتهای نخ زنجیره را به راست روها متصل کرد. یا اینکه در جهت معکوس در ردیف دیگری این عمل را تکرار نمود. و در نهایت سر نخ را به راست روها بست (تصویر ۴-۲).

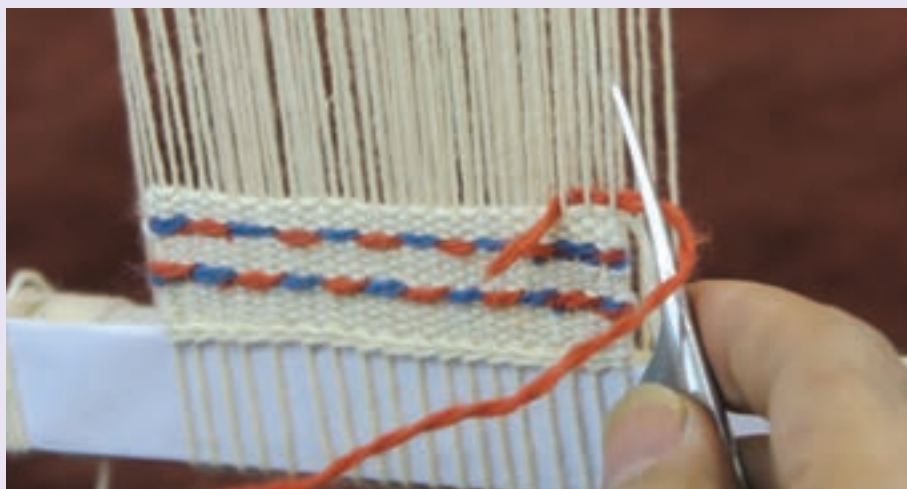
اهمیت و کاربرد زنجیره بافی:

الف- فواصل تارها را برای شروع بافت گلیم حفظ و منظم می کند.
ب- پس از پایان بافت و جدا سازی گلیم از دار از ریزش بافت به سمت پایین جلوگیری میکند.

ج- زیبایی و جلوه مناسبی به سربندی می دهد.
زنجیره بافی قایقی (جناق): برای زنجیره قایقی، نخ مخصوص زنجیره را برداشته و بر جفت اول چله ها گره می زنند یا از

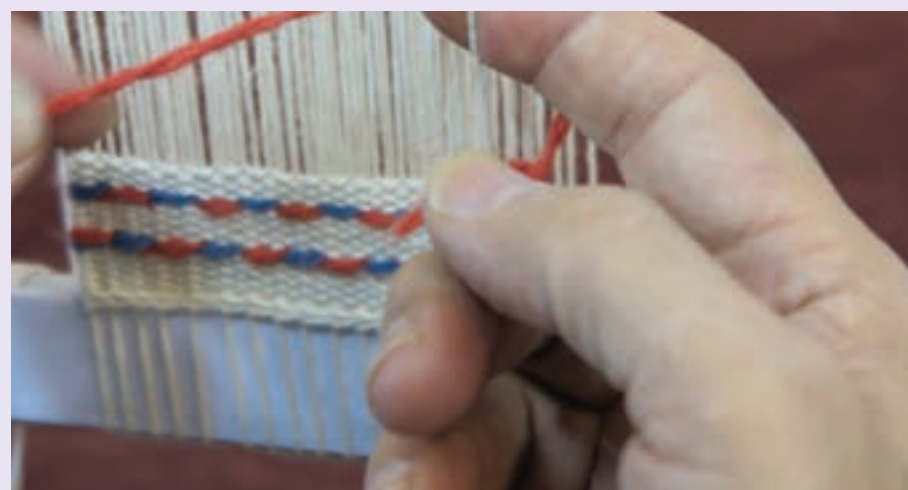
مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

مرحله چهارم

مرحله پنجم

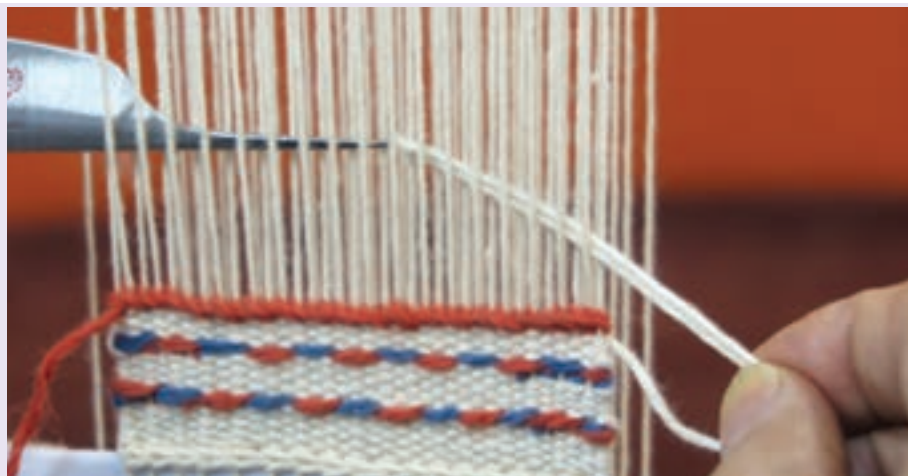
مرحله ششم

مرحله هفتم

مرحله هشتم

مرحله نهم

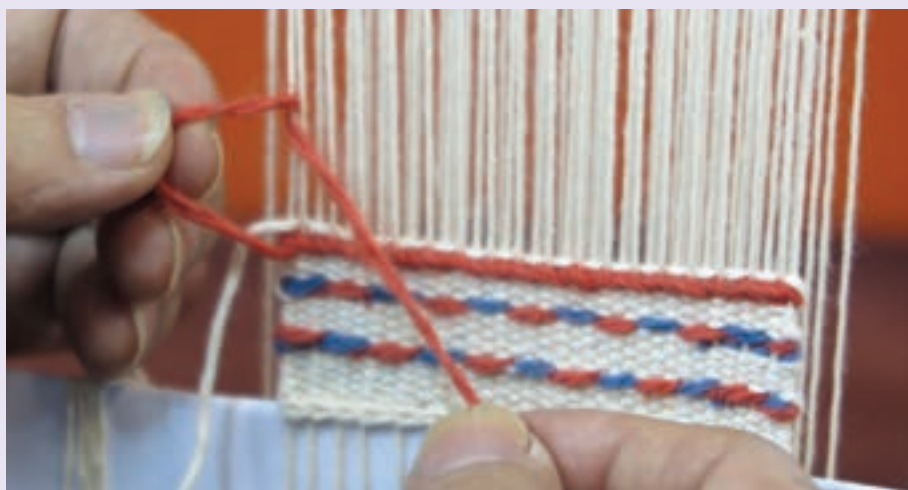
مرحله دهم

مرحله یازدهم

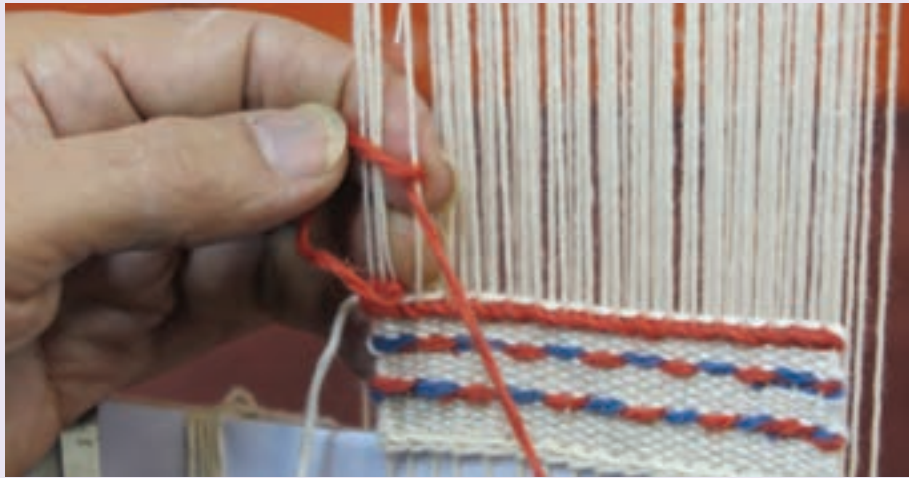
مرحله دوازدهم

مرحله سیزدهم

مرحله چهاردهم

مرحله پانزدهم

مرحله شانزدهم

مرحله هفدهم

مرحله هیجدهم

مراحل زنجیره بافی قایقی | تصویر ۴-۲ ▲

باید قبل از عملیات زنجیره بافی به روش قایقی طول نخ زنجیره با توجه به تعداد چله‌ها، مناسب انتخاب شود.

توجه

ب) ساده بافی یا گلیمک

نکته: مقدار نخ مورد استفاده برای پود به ازای هر رج، از نظر طول ۱/۵ برابر پهنای (عرض) بافت در نظر گرفته می‌شود. برای مثال: مقدار پود مورد نیاز برای بافت گلیمی به پهنای ۱ متر و به تعداد ۱۰ رج، در حدود ۱۵ متر خواهد بود.

۲- هاف را تا نزدیکی چوب کوچی پایین آورده تا در زیر کوچی فاصله‌ای بین تارهای زیرو رو ایجاد شود.

۳- با کمک یک دست و یا سیخ پود کشی، کلاف پود را از بین چله‌ها که زیر و رو شده عبور می‌دهند. بعد از عبور پود در یک رج بصورت کامل، چوب هاف دوباره بطرف بالا هدایت می‌شود.

۴- با دست مخالف پود را از همان قسمت (زیر و رو شده) به شکل اریب لا به لای چله‌ها حرکت داده و پایین می‌برند.

۵- سر آزاد پود را از حدود دو سانتی متر مانده به لبه‌ی کار از سمت راست (برای بافنده راست دست) وارد چله‌ها کرده و از لا به لای چله‌ها و هم راستا با تسمه، عبور داده و اضافه آن را از بین چله‌ها بیرون می‌آورند.

پس از بافت زنجیره، ساده بافی می‌کنند. در اینجا شیوه موسوم به ساده بافی، گلیمک یا کرباس آموزش داده می‌شود.

بافت کرباسی: نوعی بافت ساده است که بر روی دارهای کوچی دار بافته می‌شود. در این نوع بافته از همان نخ چله، به عنوان پود استفاده می‌شود. به دلیل ضخامت یکسان نخ پود و تار به آن بافت متعادل نیز گفته می‌شود. در سطح این نوع بافت، تار و پود و بصورت یک در میان به شکل همسان دیده می‌شود. گاهی برای جلوه دار نمودن این نوع بافته از نخ پشمی نیز استفاده می‌شود. این نوع گلیمک عموماً بعد از زنجیره بافی بر روی چله کشی با ارتفاعی در حدود ۵-۲ سانتی متر بسته به اندازه بافت و به سلیقه بافنده ایجاد می‌شود.

بافت کرباسی را در چند گام به ترتیب زیر انجام می‌دهند:

۱- در اولین گام پود مورد نیاز را به اندازه کافی از نخ چله انتخاب و بصورت کلاف کوچکی آماده می‌کنند. (در فصل قبل نحوه درست کردن کلاف تخت توضیح داده شده است)

مرحله دوم

مرحله اول

▲ عبور نخ چله به صورت یک درمیان از میان تارها | تصویر ۵-۲ ▲

اگر طول پود با توجه به عرض بافته به اندازه ای محاسبه شود که تا آخر برسد و در میانه کار کم نیاید (کوتاهتر از عرض نباشد) استحکام بافت بیشتر می شود.

توجه

اگر طول نخ پود نسبت به عرض بافته در هنگام بافت کوتاه انتخاب شود گلیم چه اشکالی در نهایت به وجود می آورد؟

پرسش

گیرد. برای دفتین زنی ابتدا تیغه های سمت چپ دفتین داخل چله ها شده و بتدریج دفتین که به لبه کار نزدیک شد تیغه های میانه و راست دفتین وارد چله ها می شود .

۶- پود را نسبت به ردیف قبلی با فاصله ای حدود ۱۰ سانتی متر به تدریج پایین می آورند و آرام آرام از سمت راست و بیرون کار با حرکت نیم دور میج دست عمل دفتین زنی بصورت آرام انجام می

مرحله دوم

مرحله اول

▲ چگونگی دفتین زدن در کرباس بافی | تصویر ۶-۲ ▲

توجه

- باید در نظر داشت که در جریان دفه زنی لازم است با انگشت دست مخالف مقداری از پود را با فاصله ای حدود ده سانتی متر نسبت به محل دفه زنی از میان چله ها بطور موقت بیرون آورده و کشش آن را با دست در هنگام دفه زنی حفظ کنند تا پود با کششی متوسط و یکسان بخوابد. در آن صورت نظم و فاصله چله ها هم حفظ می شود.

- کشش پود ها در گلیم کرباس بصورت متناسب می باشد تا موجب کشیده شدن تار ها به سمت داخل و جمع شدن عرض تار های چله شود.

فکر کنید

اگر از ابتدا ضربه های دفتین بر روی پود ها محکم باشد چه اتفاقی می افتد؟

- ۷- پس از خواباندن پود ، با ضربه های محکم تر دفتین ، بافت را متراکم و یکنواخت می کنند.
- ۸- پودگذاری به همین ترتیب در هر ردیف عکس ردیف قبلی از زیر و روی چله ها انجام می شود تا به ارتفاع مورد نظر برسد.

مرحله دوم

مرحله اول

مرحله سوم

مراحل تکمیل ساده بافی | تصویر ۶-۲ ◀

- در گلیم هایی با ابعاد بزرگ بوسیله دست و در ابعاد کوچک با سیخ یا قلاب بافندگی پود گذاری انجام می شود.
- در پود کشی از سمت راست، با دست تارهای رویی زیر کوچی به عقب فشار داده می شود تا فاصله بین چله های زیر و رو بیشتر شده، پود گذاری به راحتی انجام شود.

مرحله سوم: بافت گلیم

بافت. بیشتر گلیم های ساده بصورت دو رو است یعنی دو طرف این نوع گلیم مشابه است. البته برخی از گلیم های ساده بخاطر نوع بافت، پود گذاری و نوع نقشه بصورت یک رو بافته می شوند. نقوش گلیم های ساده به چهار صورت است:
۱- کاملاً یکدست (ابرش-دورنگی یا چند رنگی نا منظم)-
۲- محرمات افقی-
۳- محرمات عمودی-
۴- محرمات جناقی (افقی وعمودی)

پس از سربندی بدنه اصلی گلیم را می بافند. در این فصل بافت گلیم ساده آموزش داده می شود. به نظر میرسد گلیم ساده قدمتی بیشتر از دیگر انواع داشته باشد. این گلیم با گذراندن پودهای رنگارنگ از میان تار بافته می شود. گلیم ساده یکی از انواع گلیم است که به دلیل شیوه بافتش در مقایسه با دیگر انواع به این نام شده است. گلیم ساده از متداول ترین انواع گلیم است که خود به چند شیوه بافته می شود. هر یک از انواع را با ایجاد تغییر در نوع چله کشی یا تغییر در شیوه گذراندن پود می توان

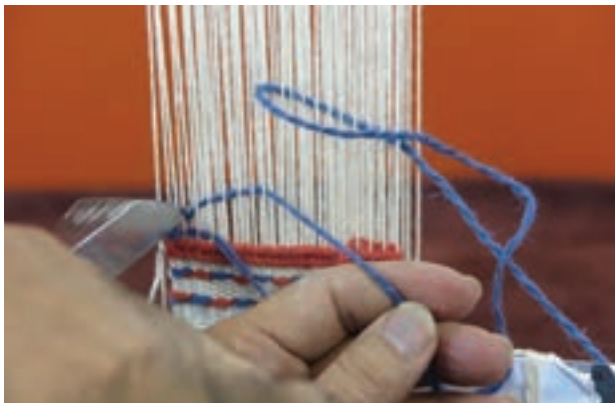

ایجاد تفاوت ظاهری در گلیم های ساده به چه دلیل است؟ کدام یک بیشتر تاثیر دارند چله ها یا پود های رنگین؟

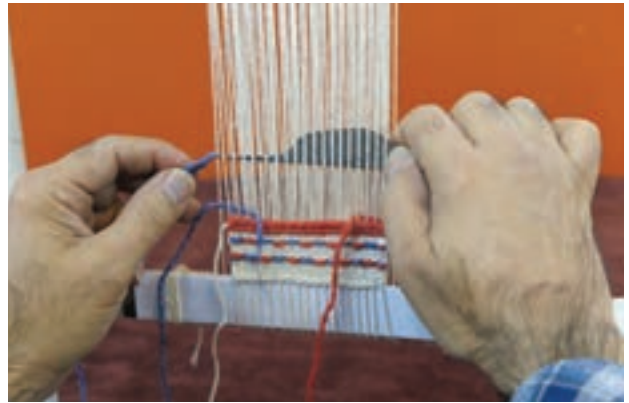
الف) بافت گلیم ساده سراسری

گلیم ساده پود سراسری را پس از سربندی در چند گام به ترتیب زیر می بافند:
۱. پودهای رنگی را با توجه به تعداد رنگهای مورد نظر و با ضخامت و مقدار لازم انتخاب و به کلافهای کوچک تخت تبدیل می کنند.
۲. از یک سمت پود را از زیر و روی چله ها (به غیر از چله های شیرازه) بسمت دیگر گذرانده و به دقت با دغه آن را تا رسیدن به سربندی می کوبند.

گلیم پود سراسری شیوه بافت آسان تری نسبت به دیگر انواع دارد. این نوع گلیم، گام به گام به همان شیوه کرباسی بافته می شود. با این تفاوت که در گلیم کرباسی برای پود عموماً از نخ چله استفاده می شود در حالی که در این روش از خامه های رنگی کمک گرفته می شود.

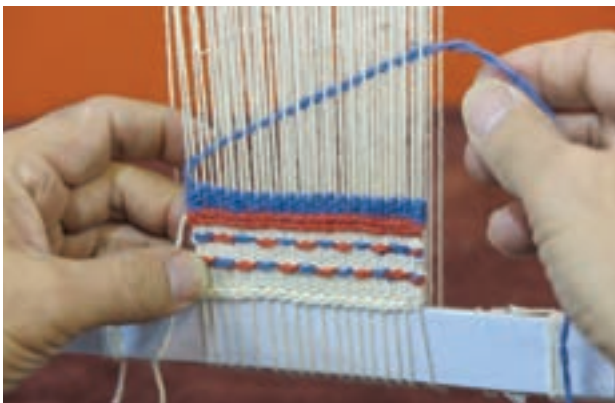

مرحله دوم

مرحله اول

مراحل ابتدایی پودگذاری گلیم ساده | تصویر ۷-۲ ▲

مرحله چهارم

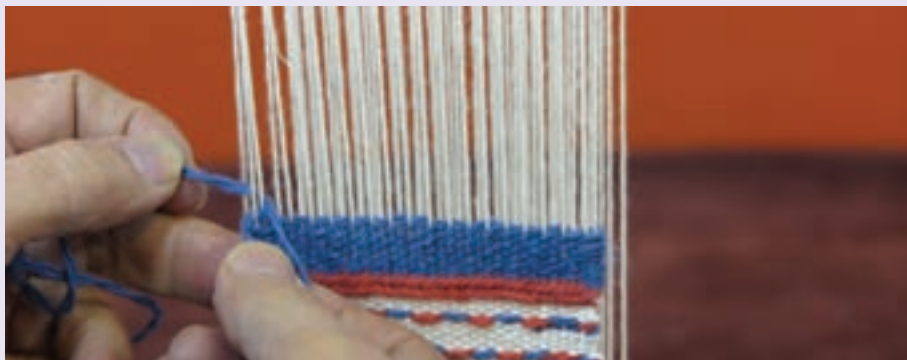

مرحله سوم

مراحل پودگذاری گلیم ساده | تصویر ۸-۲ ▲

۴. رفت و برگشت پودها را بصورت سراسری در یک یا چند رج با توجه به نقشه، دغه زنی و شیرازه پیچی را به ازای هر رج تا پایان بافت ادامه می دهند.

۳. سر آزاد پود را از دو طرف بدور چله های شیرازه پیچانده و دوباره پود را از لابلاهای چله ها و با عوض کردن چله زیر و رو ، باز گردانده و دغه می زنند (شیرازه بافی ساده).

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

▲ مراحل شیرازه پیچی | تصویر ۹-۲

در این نوع گلیم بیشتر نقوش را ه - راه رنگی افقی بافته می شود. تنوع رنگ نقوش را ه - راه بستگی به تغییر رنگ پود در بین رجها است . در طول یک رج یا چند رج از ابتدا تا انتهای گلیم معمولا از پود یک رنگ استفاده می شود. اگر در میانه رجها بطور اتفاقی رنگ پود را عوض کنند، در این صورت نقوش را ه - راه در هم و به اصطلاح ابرش ایجاد می شود.

توجه

یک نمونه گلیم ساده راه راه (پودگذاری به روش سراسرس) | تصویر ۱۰-۲ ▲

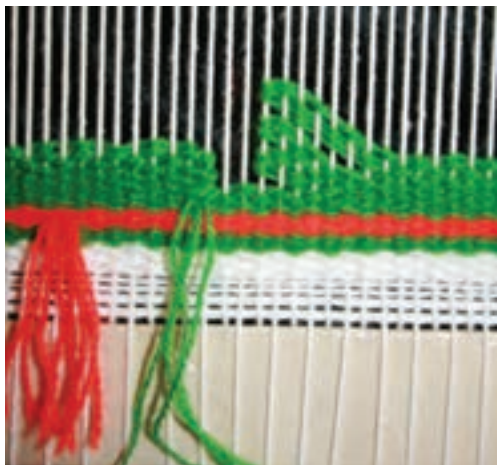
یک نمونه گلیم ساده قدیمی (پود سراسری) | تصویر ۱۱-۲ ▲

ب) بافت گلیم ساده چاکدار

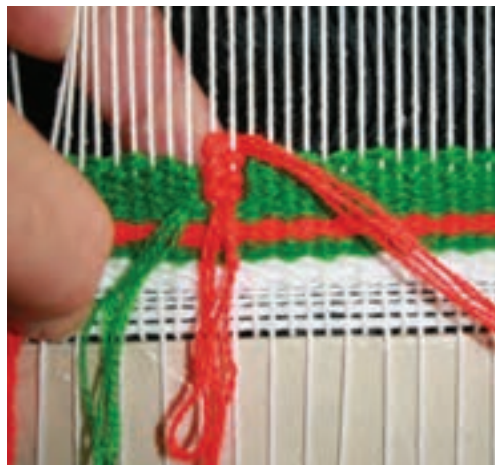
رجی که نقوش را باید از آنجا آغاز شود، به شیوه پود سراسری، ساده بافی کرده و شیرازه پیچی را هم از اولین رج آغاز می کنند. ۳. در اولین رج ایجاد نقش، پود رنگی هر نقش را مطابق با نقشه تا مرز تغییر رنگ از زیر و روی چله ها با رفت و برگشت گذرانده، ضمن تنظیم کشش یکسان پود دغه زنی می کنند. از آنجا که در مرز تغییر رنگ هیچ پودی عبور نمی کند، شکافی در راستای چله ها شکل می گیرد.

بافت گلیم ساده چاک دار هم چندان پیچیده نیست. در این شیوه در محل خطوط مرزی عمودی و هم راستا با چله ها، شکاف (چاک) ایجاد می شود. بافت گلیم ساده چاک دار را پس از سربندی در چند گام به ترتیب زیر انجام می دهند:

۱. پودهای رنگی را به ضخامت، تعداد رنگ و مقدار لازم مطابق با نقشه انتخاب و هر پود رنگی را بصورت کلافهای کوچک تخت آماده می کنند.
۲. در صورت لزوم مطابق با نقشه چند رج اولیه را تا رسیدن به

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

مراحل بافت دو رنگ کنار یکدیگر در گلیم چاک دار | تصویر ۱۲-۲ ▲

۴. گذراندن پود، تنظیم کشش و دفه زنی و شیراز پیچی را تا پایان هر نقش و تغییر پود رنگی ادامه می دهند و در صورت اتمام پود یا نقش، سر آزاد پود را حدود دوسانتیمتر به زیر همان رج و لابلائی پودها برگردانده و پس از دفه زنی محو می کنند.

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

مراحل بافت و تکمیل نقشه گلیم ساده به روش چاک دار | تصویر ۱۳-۲ ▲

- باید توجه نمود که خط عمودی و صاف نقوش که در جریان بافت به شکاف (چاک) تبدیل می شود نباید بیش از ۱ سانتی متر باشد چرا که گلیم را سست کرده و زود پاره می شود. بنابراین در این شیوه نقوش دارای خطوط عمودی صاف و بلند را نمی توان بافت در حالی که بافتن نقوش دارای خطوط بلند افقی بسیار آسان و متداول است.

- در این نوع گلیم بیشتر نقوش هندسی دارای خطوط افقی، اریب و عمودی دندانه ای و پلکانی بافته می شوند. نقوش مثلثی، لوزی، شش ضلعی و هشت ضلعی از این جمله اند.

توجه

۴- همه نقوشی که با این روش بافته می شوند هندسی هستند.
 ۵- در روش بافت چاک دار نقوشی که از عرض زیاد شروع می شوند و در همان عرض کم می شود را می توان به صورت کامل بافت و بعد زمینه را تکمیل کرد.
 ۶- در روش بافت چاک دار نقوشی که از عرض کم شروع می شوند و به تدریج عرض آنها زیاد می شود ابتدا باید زمینه را بافت سپس اقدام به بافت نقوش کرد.
 ۷- برای بافت این روش از پودهایی با طول بلند استفاده می شود تا عمل اضافه کردن نخ کمتر باشد که در آخر اضافات خامه ها با قیچی بریده می شود.
 ۸- در بافت گلیم های چاک دار در قسمت های طولی بین دو رنگ متفاوت شکاف و یا چاک هایی ایجاد می شود که این جزء خصوصیات این بافت محسوب می شود.
 ۹- گلیم هایی که با این روش (چاک دار- پله ای- گل به گل) بافته می شود، دو روی آن ها یکسان و هر دو رو قابل استفاده است.

گاه در بافت برخی گلیم ها ی چاک ها در خطوط عمودی یا در راستای چله ها یک نقش کوچک ایجاد میشود. در اینصورت، بافنده می بایست مرحله به مرحله قسمت های فضای کوتاه را بیافد که در اصطلاح به آن ها « فضای کند » گفته می شود. در بافت های بسیار ظریف که چاک های کوتاه ایجاد می شود، اصطلاح چاک نامرئی مرسوم است. از مزایای بافت چاک دار دو رو بودن گلیم است. بدین معنی که نقوش هر دو روی گلیم مشابه اند. برخی ویژگی های بافت های چاک دار:
 ۱- هر ردیف افقی نقشه معادل یک رج بافت می باشد.
 ۲- هر ردیف عمودی نقشه شامل یک جفت چله (چله زیر و رو) می باشد.
 ۳- در هر رج از بافت که معادل یک ردیف افقی نقشه است تعداد رفت و برگشت پودها زوج می باشد. با توجه به ریز و درشت بافت بودن گلیم معمولا ۴ تا ۶ ردیف رفت و برگشتی تشکیل یک رج بافت می دهد.

پاگر طول چاک ها زیاد باشد چه راهکار هایی برای آن دارید؟

بخشی از یک گلیم چاک دار | تصویر ۱۴-۲ ▲

بخشی از یک گلیم چاک دار ظریف | تصویر ۱۵-۲ ▲

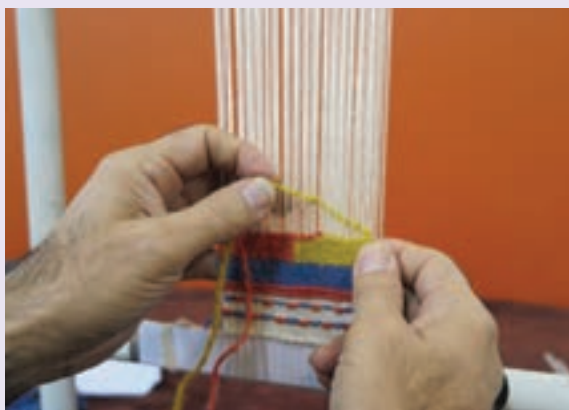
پ) بافت گلیم ساده چله مشترک

مرز عمودی بین نقش ها می شود که اصطلاحاً به این درگیری پودها و رنگین شدن مرز نقوش، فلفل نمکی، دم چلچله ای و اسپورت نیز می گویند. بخاطر درگیری پودها در این شیوه، گلیم از لحاظ ساختاری دارای انسجام و تراکم بیشتری نسبت به بافت چاک دار است. شکل ظاهری دو روی این نوع گلیم یکسان می باشد و هر دورو قابل استفاده است.

بافت گلیم چله مشترک همانند بافت چاک دار در چند گام انجام می شود. با این تفاوت که در این روش پودهای غیر هم رنگ در مرز جدایی دو نقش هنگام بافت به دور یک تار یا چله پیچیده می شوند. از این جهت در سطح بافت چاک و شکافی بین سطوح رنگی دیده نمی شود. پیچش دو پود با رنگ های مختلف دور یک چله برآمدگی کوچکی در محل چله مشترک بر سطح بافت یا گلیم ایجاد می کند. البته محل پیچش دو پود به دور یک چله باعث ایجاد تیرگی در

مرحله دوم

مرحله اول

مرحله چهارم

مرحله سوم

مرحله هشتم

مرحله پنجم

مرحله هشتم

مرحله هفتم

▲ مراحل بودگذاری چله مشترک | تصویر ۱۶-۲

بافت گلیم چله مشترک از نظر روند بافت با گلیم چاک دار چه تفاوتی دارد؟ آیا بافت نقوش گل به گل است یا خیر؟
با هم گروهی های خود در این مورد مشورت کرده و پاسخ را نوشته و به هنرآموز خود تحویل دهید.

فکر کنید

د) بافت گلیم ساده تک قلاب

به عبارت دیگر در این روش پودها بین دو چله با یکدیگر قلاب می شود و مرز دو رنگ توسط پودها متصل می شود. بخاطر همین حالت رفت و برگشت پودها بین دو چله ای که پودها به هم قلاب شده اند، برآمدگی چندانی مشخص نیست. ظرافت در بافت و نقوش در این روش از چله مشترک بیشتر می باشد.

آیا می توانید روش بافت گلیم را حدس بزنید؟ به نظر شما این شیوه بافت از لحاظ ساختاری با گلیم تک قلاب چله مشترک چه شباهت و چه تفاوت هایی دارد؟ آیا این دسته از گلیم ها بصورت یک رو قابل استفاده هستند یا از دو طرف آنها می توان استفاده کرد؟ بافت این گلیم هم مانند بافت چله مشترک است با این تفاوت که درگیری دو پود رنگی در مرز عمودی نقوش یا مرز نقوش و زمینه در موقع بافت بدون دخالت تار مشترک اتفاق می افتد.

بافت این روش همانند چله مشترک به صورت رج به رج می باشد.

توجه

- پودهای مورد استفاده باید دولا تاب، کم تاب باشد.
- ضخامت پودهای رنگی نقش اندازی حدود ۳-۲ برابر ضخیم تر از چله می باشد.
- مقدار پودهای رنگی باید متناسب با نقشه و ابعاد گلیم محاسبه می شود.
۲- حدود ۱-۲ جفت چله در ابتدا و انتهای چله کشی به شیرازه اختصاص داده می شود.

بافت گلیم تک قلاب در چند گام پس از سر بندی به ترتیب زیر انجام میشود:
۱- قبل از بافت لازم است بافنده پود مناسب انتخاب و برای اجرای بافت بصورت کلاف کوچک تخت آماده نماید. در انتخاب و آماده کردن پود لازم است به نکات زیر توجه شود:
- برای ایجاد نقش از پود دولا تاب به صورت یک رشته پیوسته استفاده می شود

برای تقسیم بندی فضای حاشیه و زمینه اصولاً تناسب ۳ به ۱ رعایت می شود (نسبت به پهنای کامل چله کشی ۱ قسمت به مجموع حاشیه های سمت راست و چپ اختصاص پیدا می کند و در قسمت باقی مانده برای نقش اندازی زمینه یا متن گلیم می باشد)

توجه

۴- شیرازه پیچی بر اساس تعداد چله های مشخص شده انجام می گیرد. (در سمت راست و چپ پود یا خامه شیرازه بصورت ساده و موازی به حالت دورانی به دور چله ها پیچیده می شود).
۵- پس از اجرای شیرازه ها اقدام به پودگذاری حاشیه متن و یا

۳- دو عدد پود رنگی متناسب با رنگ زمینه یا ساده بافی کناره های گلیم برای شیرازه ها انتخاب نموده و آنها را به شکل کلاف فیتیله ای کوچک درآورده می شود. (نخ های شیرازه به صورت دولا می باشد)

زمینه می شود. (جهت پودگذاری بر اساس راست دست و چپ دست بودن افراد می تواند متفاوت باشد. سربندی کرباس می باشد.

۶- نحوه پودگذاری در این روش همانند پودگذاری گلیم ساده و

مرحله اول

مرحله دوم

مراحل درگیر ساختن سر پودهای رنگی ابتدای بافت و تک قلاب کردن آنها با یکدیگر | تصویر ۱۷-۲ ▲

۷- اتصال پودهای رنگین با هم که بصورت نا پیوسته هستند به شکل حلقه ای و بین دو چله (مرز تغییر رنگ) انجام می شود (تصویر ۱۸-۲).

مرحله سوم

مرحله چهارم

مرحله پنجم

مرحله هشتم

مرحله هفتم

مرحله هشتم

▲ مراحل پودگذاری تک قلاب | تصویر ۱۸-۲

برای ایجاد حلقه پود های رنگین بین نخ های چله ، پودگذاری بصورت رفت و برگشتی انجام می گیرد.

توجه

ث) بافت گلیم ساده جفت قلاب

۲- ابتدا چند رج تا مرز ایجاد نقوش، ساده بافی می کنند و بافت شیرازه نیز در هر رج انجام می شود.

۳- رج اول از مرز ایجاد نقس را به شیوه پود سراسری از سمت راست و چپ با پود رنگی مطابق با نقشه شروع کرده، تا مرز تغییر رنگ، کار پودگذاری را ادامه می دهند و سر نخ را در همان مرز بسمت بافنده رها می کنند.

یکی دیگر از روش های بافت گلیم ساده، روش جفت قلاب است که پس از سر بندی اولیه در گام های مختلفی به ترتیب زیر بافته می شود:

۱- پودهای رنگی با ضخامت لازم و متناسب با نقشه مورد نظر را انتخاب و هر پود رنگی را به چند کلاف کوچک تخت تبدیل می کنند.

شکل قرارگیری پودها برای شروع بافت جفت قلاب | تصویر ۱۹-۲ ▲

بر می گردد. یعنی با یک رفت و برگشت در محل اتصال، دو پود از زیر و روی یکدیگر عبور می کنند و تشکیل قلاب میدهد.

۴- اگر نخ سمت راست از زیر چله بیرون آمده باشد پس از عبور از روی پود رنگی مقابل، به همان شکل به راه خود ادامه داده و

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

مراحل بافت و ایجاد قلاب اولیه پودها | تصویر ۲۰-۲ ▲

از ویژگی های مهم این روش پود گذاری این است که در هنگام بافت پشت کار رو به روی بافنده قرار دارد.

۵- پود گذاری نخ سمت چپ نیز مانند نخ سمت راست انجام می شود و نقشه را به همین شکل تا انتها می بافند.

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

ادامه مراحل پودگذاری جفت قلاب | تصویر ۲۱-۲ ▲

همزمان با پودگذاری به روش جفت قلاب شیرازه پیچی ادامه یافته پس از هر رفت و برگشت و ایجاد دو قلاب در محل تغییر رنگ ها دفتین زدن انجام می شود.

توجه

۶- پس از بافت آخرین رج، سربندی پایانی مانند ابتدای گلیم ۷- در آخرین گام گلیم را از دار جدا می سازند. انجام می شود.

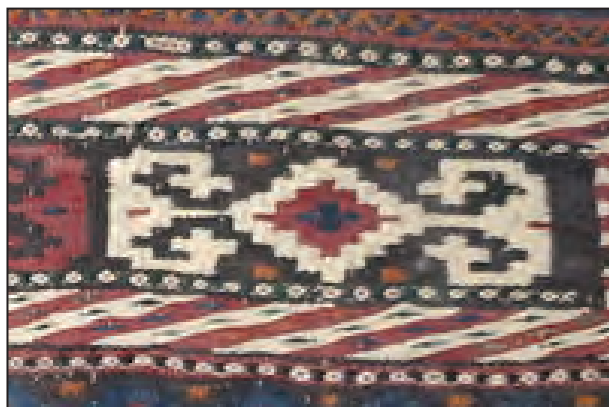
این دو مرحله (۶ و ۷) در بافت تمام گلیم ها رعایت می شود. همچنین در بافت انواع قالی نیز این کارها را برای پایان بافت انجام می دهند.

یادآوری

پشت گلیم

روی گلیم

پشت و روی یک گلیم بافته شده به روش جفت قلاب | تصویر ۲۲-۲ ▲

چه تفاوت دیگری به غیر از روش پودگذاری بین جفت قلاب و روش های دیگر پودگذاری در گلیم ساده وجود دارد؟

بحث گروهی

در بازار فرش فروشان پودگذاری به روش جفت قلاب به پشت گره شهرت دارد.

توجه

ج) بافت گلیم ساده به روش پود معلق

روش دیگر پودگذاری در گلیم ساده ، پود معلق نام دارد. گلیم های ساده ای که به این روش بافته می شوند یک رو هستند.

با گروه خود به بازار فرش فروشان یا کارگاه گلیم بافان مراجعه کرده و در مورد نام های مختلف پود معلق پرسش و جو کنید.

کار گروهی

- برای بافت این نوع گلیم پس از سر بندی اولیه گام های زیر به ترتیب انجام می شود:
- ۱- پودهای رنگی متناسب با ضخامت چله ها و نقشه مورد نظر آماده و از هر پود رنگی کلافهای کوچک تخت تهیه می شود.
  - ۲- آغاز بافت ، مانند همه گلیم ها تامرز ایجاد نقوش کمی چند رج ساده بافی کرده، شیرازه پیچی را در هر رج انجام می دهند.

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

مراحل اولیه بافت گلیم پود معلق | تصویر ۲۳-۲ ▲

چله‌ها به شکل زیر و رو به صورت سراسری عبور می‌دهند. این کار در مورد همه پودهای رنگی ایجاد کننده هر نقش در هر رج تکرار می‌شود.

۴- پس از بافت هر رنگ یکبار دفتین زده می‌شود و شیرازه پیچی هر رج را هم زمان انجام می‌دهند.

۳- در رج‌های ایجاد نقش، پود رنگی مطابق با رنگ آن در نقشه بصورت سراسری از زیر و روی چله‌ها تا پایان هر نقش گذرانده می‌شود و از پشت چله‌های پذیرنده رنگ و نقش دیگر تا نقش بعدی به همان رنگ، بصورت معلق عبور می‌دهند. پود ذکر شده را در جای مورد نیاز برای ایجاد نقش دیگر به همان رنگ از بین

مرحله دوم

مرحله اول

مرحله چهارم

مرحله سوم

مراحل بودگذاری به روش معلق یا عبوری و پشت آن | تصویر ۲۴-۲ ▲

پس از عبور هر رنگ در یک ردیف وقتی نخ به لبه‌های بافت می‌رسد چه باید کرد؟

پرسش

ب: نقش‌ها ردیفی و تکرار شونده هستند.
پ: نقش‌ها به شکل‌های ظریف متنوع و هندسی و گاهی غیر هندسی نیز مشاهده می‌شوند.

از ویژگی‌های مهم پودگذاری به روش پود معلق می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
الف: حداکثر از ۲ الی ۳ رنگ برای نقش اندازی استفاده می‌شود.

چرا در پودگذاری به روش پود معلق محدودیت رنگ در هر ردیف وجود دارد؟

روی چننه

پشت چننه

پشت و روی یک چننه گلیمی به روش پود عبوری یا معلق | تصویر ۲۵-۲ ▲

- چنانچه در روش پود گذاری معلق نقشه دارای نقش های با فاصله زیاد از یکدیگر باشد، معمولاً نخ های رنگی را در همان ناحیه به شکل معلق می بافند.
- پس از بافت مقداری از گلیم ساده (به هر یک از روش های پودگذاری آموزش داده شده) برای تسلط بیشتر بافنده بر روی دار بافته را پایین کشی می کنند.

۶- سربندی پایانی مانند ابتدای بافت گلیم انجام می شود.

پایین کشی بافت روی دار

قسمت بافته شده را به طرف پایین دار و به پشت می چرخانند تا محل بافت یا به اصطلاح دم کار در دسترس بافنده قرار گیرد.

پس از آنکه مقداری از گلیم بافته شده ممکن است بافنده تسلط کافی برای ادامه بافت گلیم نداشته باشد برای رفع این مشکل، بافت را روی دار به اصطلاح پایین کشی می کنند. در این موقع

انجام ندادن به موقع پایین کشی بر روی دار به غیر از تسلط کم بافنده بر روی بافت چه عوارض جانبی می تواند برای بافنده بوجود آورد؟
با هم گروهی های خود مشورت کرده و پاسخ صحیح را بر روی برگه ای بنویسید و در کلاس مطرح کنید.

پرسش

- کشیده می شود.
- ۴- بصورت عرضی بر روی چله ها در چند قسمت چسب بپهن نواری زده می شود. (برای جلوگیری از جا به جایی و بهم ریختگی چله ها در زمان پایین کشی)
  - ۵- گره های ابتدای نخ چله را که بر روی زیر دار در سمت راست و چپ زده شده بود، باز می شود.
  - ۶- چله های پاره شده احتمالی که بر روی دار وصل شده اند از روی دار باز می شوند.

- پایین کشی بافته بر روی دار، در چند گام به ترتیب زیر انجام می شود:
- ۱- روی دار و چله ها را برررسی کرده تا هیچ شی اضافی بر روی دار نباشد.
  - ۲- بر روی دار (زیر دار و سر دار) چهار گوشه گلیم یا بافته و چله کشی علامت گذاری می شود.
  - ۳- با ماژیک یک خط کاملاً صاف و افقی با کمک خط کش و گونیا با فاصله ۱۰ سانتی متری از لبه بافت روی چله ها

مرحله اول

مرحله دوم

مراحل بریدن نخ های چله و اتصال تسمه به دار | تصویر ۲۶-۲ ▲

نمودن چله ها و گلیم بافته شده بر روی دار ۲ الی ۳ بار به ترتیب و به صورت تناوبی پیچ ها شل می شود.

۷- پیچ های بالای سر دار از دو طرف بتدریج و یک در میان و آرام، شل می شوند. (یکبار پیچ سمت راست و یکبار پیچ سمت چپ) برای شل

مرحله سوم

مراحل شل کردن پیچ های سر دار | تصویر ۲۷-۲ ▲

۱۰- بافته از دو طرف با دو دست کشیده می شود تا سطح بافته شده بدون موج و کاملا صاف باشد.

مرحله چهارم

۸- پس از شل شدن کامل چله ها تسمه یا مهار از داخل چله ها به آرامی خارج می شود.

۹- یک کف دست بر روی قسمت جلوی بافته و کف دست دیگر پشت بافته قرار گرفته و به آرامی پایین کشیده می شود. (برای

مرحله پنجم

مرحله ششم

مراحل چگونگی پایین کشیدن گلیم از روی دار | تصویر ۲۸-۲ ▲

۱۱- پس از اطمینان کامل یافتن از تراز بودن دم کار در پایین دار به شکل اولیه (که با مائیک ترسیم شده بود) سفت کردن چله ها آغاز می شود.

۱۲- سفت نمودن چله ها به صورت آرام و به شکل ترتیبی انجام می شود.

فکر کنید

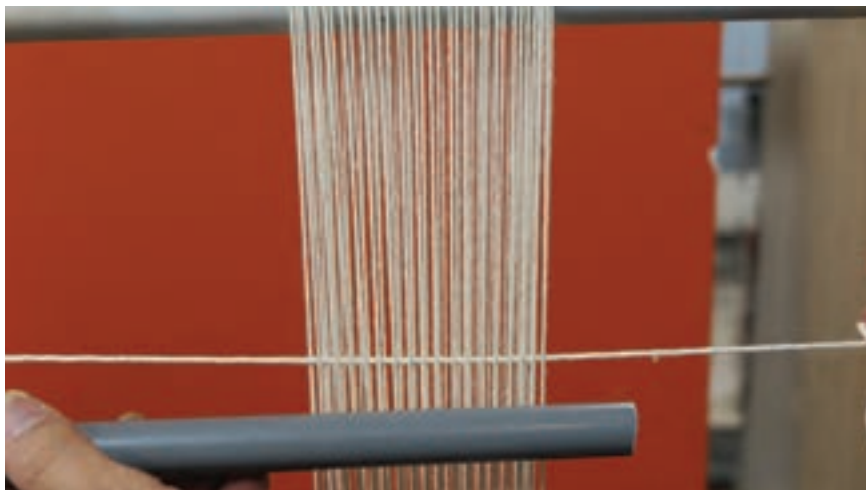

اگر پایین کشی چله ها بصورت منطقه ای (قسمت به قسمت) انجام گیرد به صورت احتمالی چله ها و قسمت بافته شده با چه مشکلی مواجه خواهد بود؟ نتیجه را بر روی کاغذ یادداشت نموده و به هنرآموز خود تحویل دهید.

۱۳- کنترل نهایی چله ها را پس از سفت کردنشان برای جلوگیری از بهم ریختگی آنها (به ویژه در بالای دار) انجام می دهند.

▲ سفت کردن مجدد پیچ های سر دار | تصویر ۲۹-۲

۱۴- چوب هاف که در موقع پایین کشی پایین آمده دوباره به سمت بالا برده و در جای خود قرار داده می شود.

پس از بررسی کامل بافته و چله ها و اطمینان از قرارگیری صحیح چله ها در جای خود بافت را ادامه می دهند.

▲ قرار دادن دوباره هاف در محل خود | تصویر ۳۰-۲

▲ گلیم پایین گشیده شده روی دار | تصویر ۳۱-۲

پایین کشی با توجه به طول کار امکان دارد در یک یا چند مرحله انجام شود.

توجه

ایمنی و بهداشت

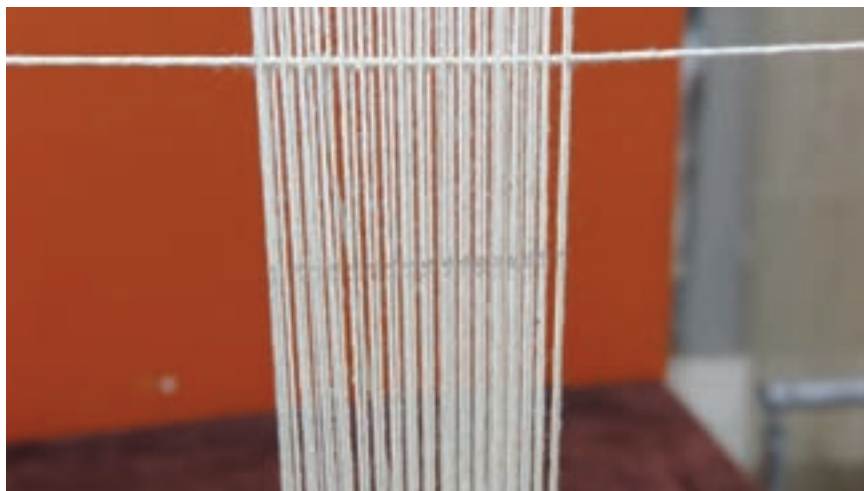
- ۱- شل کردن چله ها در حدی باید باشد که چله ها بهم نریزند و در ضمن به راحتی امکان چرخش بافته به پشت دار را فراهم کند.
- ۲- برای پایین کشی فشارهای کف دست در دو طرف بافته باید یکسان باشد تا از کج شدن لبه کار جلوگیری بعمل آید.

برش چله ها و جداسازی گلیم از روی دار

- ۳- پیچ های سر دار را شل کرده و چله ها را شل می کنند.
- ۴- نخ هایی که تسمه را به زیر دار متصل کرده اند بریده همچنین نخ های ابتدا و انتهای چله را که به زیر دار گره خورده بود، می برند.
- ۵- با خط کش و مداد بر روی چله ها نقاطی را که قرار است چله بریده شود، معلوم کرده، خط صاف افقی از ابتدا تا انتهای کار می کشند. اندازه ای که برای ریشه گلیم در نظر گرفته می شود اغلب از ۲۰-۱۵ سانتی متر است (نه خیلی کوتاه و نه خیلی بلند)
- پس از پایان بافت گلیم، انتهای بافته همانند ابتدای آن عملیات سربندی که شامل زنجیره-ملیله و کرباس بافی می باشد انجام می گیرد و در نهایت انتهای نخ پود بر روی چله ها بسته می شود. بعد از اتمام این مراحل چله ها را از روی دار قیچی کرده و بافته را از روی دار به پایین منتقل می کنند.
- این مرحله در چند گام به شرح زیر انجام می شود:
- ۱- هاف را از بین چله ها خارج می کنند.
- ۲- نخ کوچی بند را بریده و کوچی باز می شود.

مرحله اول

مرحله دوم

مراحل خط کشی و علامت گذاری برای برش تارها | تصویر ۳۲-۲ ▲

۶- برش چله ها که اغلب به دو صورت انجام می شود:

الف) دارهایی که قابلیت شل کردن چله را ندارند (مانند دار زمینی): در این شیوه کل تارها را به سه قسمت تقسیم می کنند (ابتدا، وسط و انتها). بین هر قسمت را با قیچی برش می زنند (یک برش از سمت راست و یک برش از سمت چپ و تمامی این مراحل بصورت تکه تکه انجام می شود). سپس به ترتیب سمت راست، سمت چپ و در آخر وسط را برش می زنند

و گلیم را از دار جدا می کنند.

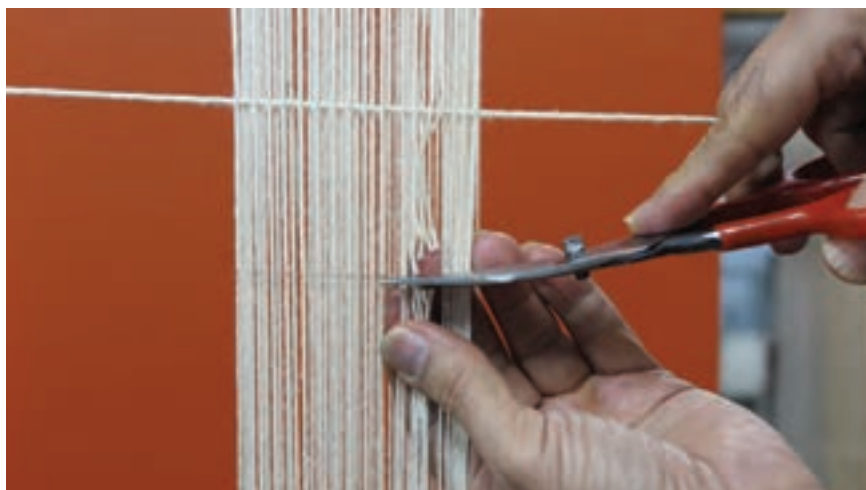
ب) دارهایی که قابلیت شل کردن چله را توسط پیچ بالای دار دارند: در این شیوه پس از شل کردن چله ها (در حد متوسط) که چله ها نه زیاد سفت و نه زیاد شل باشند، با قیچی از یک سمت (چه راست چه چپ) از روی خط کشیده شده چله ها را به صورت متناوب و تکه تکه در کل عرض بریده و بافته را از روی دار جدا می شود (تصویر ۲۳-۲).

پرسش

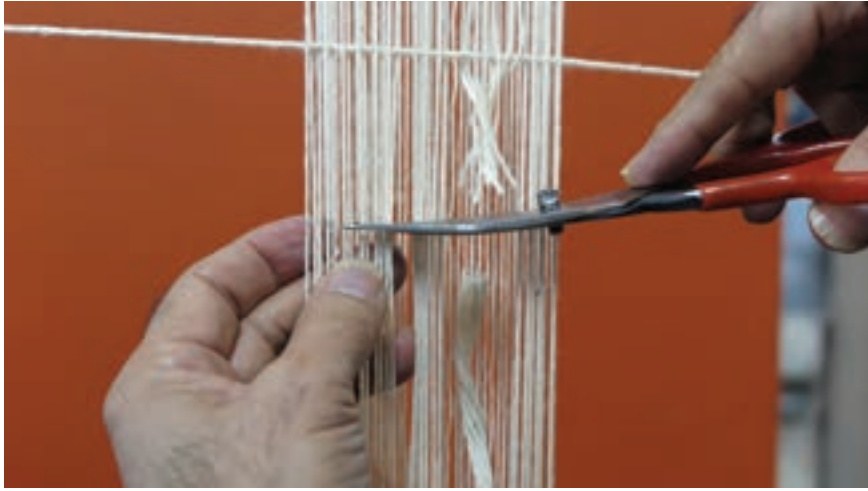
جدا کردن گلیم از روی دار به روش اول چه محاسنی دارد؟

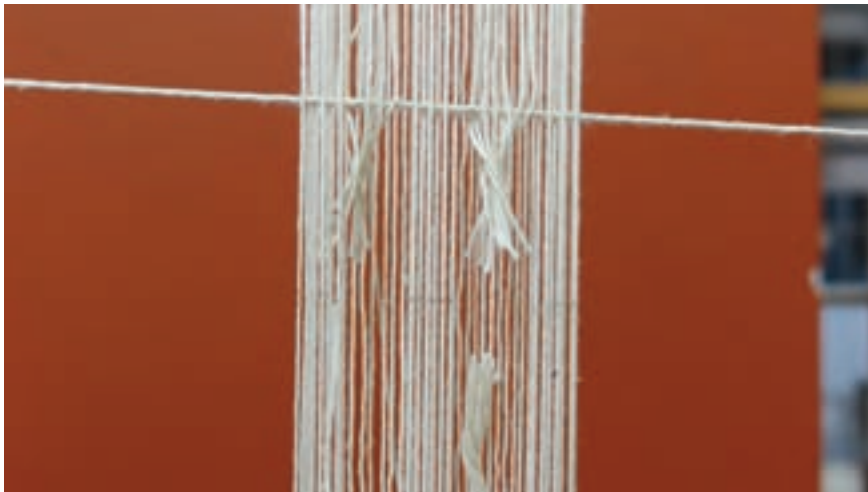
مرحله سوم

مرحله چهارم

مرحله پنجم

مرحله ششم

مرحله هفتم

مرحله هشتم

مرحله نهم

مراحل برش تارها و جداسازی گلیم از دار | تصویر ۲۳-۲ ▲

در برخی مناطق بافته را کامل از روی دار جدا نمی کنند بلکه از سمت راست چله ها را ۲ تا ۲ تا بریده و آن را به حالت پود گذاری وارد چله های باقی مانده می کنند. (چله هایی که که هنوز از دار جدا نشده اند) این کار را تا پایان انجام داده با رعایت این نکته که کار از هر دو طرف آغاز و در وسط کار پایان می یابد در نهایت کار دارای ریشه نیست بلکه بافت مشابه گلیم در بالای کار شکل می گیرد.

توجه

- در هنگام استفاده از قیچی باید از انگشتان دست خود مراقب کرد.
- در هنگام بریدن کار باید مراقب بود تا به کار نیز آسیب نرسد.

ایمنی و بهداشت

- ۷- سمت پایین کار را نیز پس از جدا کردن از دار، متناسب با ریشه بالا کوتاه می‌کنیم.
- ۸- برای جلوگیری از ریزش بافت و حفاظت از گره‌ها در ابتدا و انتهای گلیم، چله‌ها را حدوداً هر ۵ سانتی متر دو تا دوتا با هم گره می‌زنند.

یک اندازه کردن ریشه‌های بالا و پایین گلیم | تصویر ۲-۳۴ ▲

در برخی مناطق پس از برش چله‌ها و پایین آوردن بافته ابتدا و انتهای ریشه‌ها را گره نخودی می‌زنند و یا بصورت گیس بافت می‌بافند.)

توجه

ارزشیابی شایستگی بافت گلیم ساده

شرح کار:

انجام مراحل سربندی، ساده بافی، شیرازه پیچی، پودگذاری به روشهای سراری، چاکدار، چله مشترک، تک قلاب، جفت قلاب و پود معلق بر اساس نقشه، پایین کشی و جداسازی گلیم از دار

استاندارد عملکرد:

پودگذاری به روشهای (سراری، چاکدار، چله مشترک، تک قلاب، جفت قلاب و پود معلق) و ایجاد نقش در گلیم براساس نقشه و جداسازی از گلیم بافته شده از دار بافندگی

شاخص‌ها:

- سربندی ابتدای دار
- نقشه خوانی و پودگذاری مطابق نقشه
- دغه زنی و شیرازه پیچی
- برش چله‌ها و جداسازی گلیم

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:

شرایط: زمان: دقیقه مکان: کارگاه بافت گلیم

ابزار و تجهیزات:

دار ۱۵۰ × ۱۰۰ گلیم بافی، نقشه گلیم، دغه (دفتین)، سیخ پودکشی، خامه رنگی و پود مناسب، قیچی، آچار دار

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	سربندی	۱	
۲	نقشه خوانی و پود گذاری	۲	
۳	دغه زنی و شیرازه پیچی	۲	
۴	برش چله‌ها و جداسازی گلیم از دار	۲	
	شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: - مدیریت زمان - مدیریت مواد و تجهیزات	۲	
میانگین نمرات			*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

فصل ۳

گلیم سوزنی

۳ واحد یادگیری

شایستگی بافت گلیم سوزنی

مقدمه

شیوه بافت آن را حدس بزنید. فکر می کنید نقوش روی این گلیم چگونه بافته شده اند؟

آیا تاکنون گلیم سوزنی دیده اید؟ فکر می کنید چرا به این نوع گلیم سوزنی می گویند؟ تصویر زیر را مشاهده کنید. این تصویر یک گلیم سوزنی است. اکنون سعی کنید از روی تصویر

بخشی از یک گلیم سوزنی | تصویر ۱-۳ ▲

استاندارد عملکرد: ایجاد نقش بر گلیم با استفاده از پودگذاری ساده و پیچی و نقش دوزی با استفاده از سوزن و جداسازی از دار بافندگی

بافت گلیم سوزنی

۴- بافت قایقی: ابتدا حلقه نخ دو لا شده را با اولین چله سمت راست درگیر می کنند (برای زیباتر شدن کار معمولا رنگ نخ بافت قایقی را متفاوت از رنگ پود سراسری انتخاب می کنند). سپس پود را از روی دومین چله از سمت راست (برای راست دست ها) عبور داده، دور آن حلقه کرده، از میان دو چله اول و دوم و زیر پود به سمت جلوی دار خارج می کند. در اینصورت از پشت بافت حلقه و از جلو یک خط اریب دیده می شود.

۵- پس از بافت هر رج (به شیوه گام ۴) یک ردیف پود سراسری از لا به لای چله ها یک در میان عبور داده، دفتین می زنند.

۶- درست به شیوه «گام ۴» و این بار از جهت مخالف همان کار را با پود و چله ها انجام می دهند. (یک رفت و برگشت پود در بافت قایقی شکل جناقی ایجاد می کند).

۷- به شیوه گام ۵ پود سراسری و دفته زنی انجام می شود.

۸- پس از بافت قایق دوباره به اندازه ساده بافی اولیه چند ردیف ساده بافی (گلیمک) انجام می شود.

بافت گلیم سوزنی مراحل مختلفی دارد. پس از کنترل دار و چله کشی و تنظیم کشش چله ها و قرار دادن هاف و مهار به ترتیب برای بافت سوزنی مراحل زیر انجام می شود.

مرحله ۱: سربندی (قایقی)

همانطور که در فصل گذشته آموخته اید برای شروع بافت گلیم ابتدا سربندی آن بافته می شود. سربندی ها انواع مختلفی دارند. در این فصل نوع دیگری از آن به نام سربندی قایقی را فرا خواهید گرفت. باید توجه داشت که این نوع سربندی هم شامل سه قسمت «زنجیره»، «گلیمک» و «قایق» است. بافت سربندی در چند گام به ترتیب زیر انجام میشود:

۱- پودها را به رنگهای مورد نظر انتخاب کرده و بصورت کلاف کوچک آماده می کنند.

۲- زنجیره بافی: مانند گلیم ساده ردیف اول این نوع سربندی با زنجیره بافی آغاز می شود.

۳- بافت گلیمک: بعد از زنجیره چند ردیف پودگذاری سراسری با پودهای رنگی انجام می شود.

توجه

چنانچه در میان بافت پود رنگی تمام شود دوباره پود رنگی جدید مانند شروع کار دور چله اخیر حلقه و درگیر شده و بافت ادامه یابد. اضافه نخ قبلی نیز از لا به لای چله ها یکی در میان عبور داده شده و پنهان می شود.

های بافت قایقی بسته به مناطق گلیم بافی، متفاوت است تصویر ۴-۲ مراحل بافت قایقی (یا زنجیره قایقی) در فصل قبل آمده است.

میزان بافت قایقی در سربندی به سلیقه بافنده وابسته است. گاهی چند ردیف ساده بافی و دو ردیف قایقی بافته می شود و تکرار می شود. گاه پس از چند ردیف ساده بافی چند ردیف قایقی در رنگ های مختلف بافته می شود. تنوع سربندی

هنگام تمام شدن پود رنگی در میانه بافت، پود رنگی جدید روی کدام چله درگیر می شود؟ چرا؟

▲ نمونه سربندی قایقی | تصویر ۲-۳ ▲

رنگ دارند. در زمینه های چند رنگ پود ها را به فواصل معین با رنگ متفاوت انتخاب می کنند. به همین دلیل زمینه ی آن به شکل راه راه افقی نمایان می شود. در گلیم هایی که زمینه یک رنگ دارند نقش اندازی سوزنی می تواند در دو بخش حاشیه و متن انجام شود. اما در گلیم هایی که زمینه راه راه رنگی دارند معمولا نقش ها در راههای رنگی دوخته می شود.

مرحله ۲: بافت گلیم سوزنی

پس از پایان سربندی بافت بدنه اصلی گلیم برای سوزنی آغاز می شود. باید دانست که بدنه اصلی گلیم را به روش گلیم ساده می بافند. لازم به ذکر است که غیر از گلیم عبوری یا پود معلق از انواع گلیم ساده میتوان به عنوان زمینه گلیم سوزنی استفاده نمود. گلیم های سوزنی زمینه ی یک رنگ یا چند

▲ بخشی از یک گلیم سوزنی ظریف | تصویر ۳-۳ ▲

▲ انواع سوزن و انگشتانه | تصویر ۳-۴ ▲

سفید برای قسمت های تیره کار از روی طرح، نقش ها را با دست بر روی زمینه گلیم منتقل می کنند.
۳- پس از پایان انتقال طرح بر زمینه گلیم بافته شده، نقش ها در جاهای مختلف از نظر کامل بودن و صحیح بودن انتقال، کنترل می شوند.

پس از بافت بدنه گلیم و پایین کشی از دار با استفاده از سوزن بر آن نقش اندازی می کنند (می دوزند) این مرحله در چند گام انجام می شود:
۱- ابتدا طرح انتخابی بر روی کاغذ شطرنجی کشیده می شود.
۲- با مداد سیاه (برای زمینه های کرم و روشن) و مداد رنگی

مرحله اول

مرحله دوم

مرحله سوم

مرحله چهارم

مراحل انتقال طرح با مداد بر زمینه گلیم | تصویر ۳-۵ ▲

زاویه اشتباه نوک دفتین با چله ها

زاویه و حرکت درست نوک دفتین نسبت به چله ها

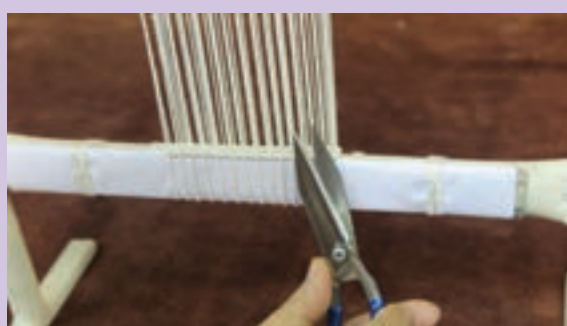
حالت اشتباه دست و زاویه غلط دفتین

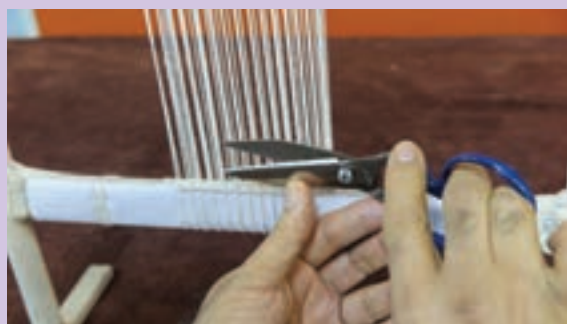
حالت و روش صحیح دفتین زدن

توجه

روش های اشتباه در دست گرفتن قیچی و حرکت آن

روش صحیح در دست گرفتن قیچی و حرکت آن

۴- چندسوزن که باپود دررنگ موردنیاز نخ شده، آماده می کنند.

مرحله پنجم

مرحله ششم

مرحله هفتم

▲ مراحل نخ کردن سوزن با پود رنگی | تصویر ۳-۶

۵- خطوط اصلی نقشها دوخته می شوند. برای دوخت خط های نقش که به سمت بالا یا پایین حرکت کرده، دوخت به شکل پیچ به دور دو چله انجام می شود. پیچ ها هنگام حرکت اریب، چله به چله و بصورت پلکانی دوخته می شوند.

مرحله هشتم

مرحله نهم

مرحله دهم

مرحله یازدهم

مرحله دوازدهم

مرحله سیزدهم

مرحله چهاردهم

مرحله پانزدهم

مرحله شانزدهم

مرحله هفدهم

▲ مراحل دوخت نقش با سوزن بر زمینه گلیم | تصویر ۷-۳ ▲

سوزن های نخ شده را در کلاف های نخ ها و در سید قرار می دهند.
رها کردن سوزن ها با نخ یا بدون آن بر روی میز یا هر جای دیگری باعث اختلال در کار و گاهی آسیب
رسان می باشد.

ایمنی و بهداشت

راست دست ها و چپ دست ها هر دو). راست دست ها از سمت
چپ کار را آغاز می کنند به این شکل که گره پود را پشت
کار قرار داده و سوزن از پشت به سمت جلو از میان دو چله
خارج می شود.

۶-- داخل نقش ها با دوخت رنگی پر می شوند. . پس از پایان
دوخت خطوط اطراف نقش ها، داخل آن ها به روش قایقی رج
به رج پر می شود. برای این کار یک ردیف دوخت را با دست
راست و ردیف دیگر را با دست چپ انجام می دهند. (برای

▲ بخشی از یک گلیم سوزنی که داخل نقوش با نخ های پشمی رنگی پر شده است | تصویر ۸-۳ ▲

توجه

- انتخاب رنگ پود ها برای نقش اندازی سوزنی بر اساس اصول زیبایی شناسی و مبانی رنگ و اصالت رنگ بندی منطقه ای انجام می شود.
- پود استفاده شده برای نقش اندازی سوزنی بهتر است دو لا تاب باشد تا استحکام بیشتری در کار داشته باشد.
- پودهای رنگی مورد نیاز به طول حدود ۲متر بریده می شود و پس از عبور از سوراخ سوزن دو سر آن به یکدیگر گره می خورند.

بحث گروهی

اگر نخ شیرازه که برای دو رنگ استفاده می شود نازک باشد و بخواهیم آن هارا به صورت دو لا استفاده کنیم؛ بنظر شما چگونه این دو رنگ پود دولا را بایستی با چله های شیرازه درگیر نمود؟

توجه

- برای دوخت نقوش مجاور هم رنگ میتوان پود را از پشت کار از یک نقش به نقش دیگر به شکل عبور یگذراند.
- انتهای پود های رنگی را پس از دوخت قایقی و تمام شدن نقشه در پشت کار ، رها کرده و گره می زنند.
- اگر جهت دوختن رجها از یک سمت انجام شود دیگر فرم جناغی ایجاد نمی شود. اما اگر رفتو برگشت از دو جهت باشد، فرم جناغی شکل میگیرد.

▲ نقش های رنگارنگ و متنوع در بخشی از یک گلیم سوزنی | تصویر ۹-۳

ارزشیابی شایستگی بافت گلیم سوزنی

شرح کار:

انجام مراحل سربندی ابتدای گلیم، نقشه خوانی و پودگذاری، دغه زنی، شیرازه پیچی، شل کردن چله ها و جداسازی گلیم از دار، دوخت نقش روی گلیم بر اساس نقشه به روش پیچی و بکارگیری ابزار به شکل صحیح در تمام مراحل کار

استاندارد عملکرد:

ایجاد نقش بر گلیم با استفاده از پودگذاری ساده و پیچی و نقش دوزی با استفاده از سوزن و جداسازی از دار بافندگی

شاخص‌ها:

- سربندی ابتدای گلیم
- نقشه خوانی و پودگذاری
- دغه زنی و شیرازه پیچی
- دوخت نقش با پود و سوزن روی گلیم به روش پیچی
- شل کردن پیچ های تنظیم دار و برش چله ها و جداسازی گلیم

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:

شرایط: زمان: ۱۹۵ دقیقه مکان: کارگاه بافت گلیم، دار ۱۵۰ × ۱۰۰ سانتیمتر، نقشه گلیم سوزنی

ابزار و تجهیزات:

دار گلیم بافی، دغه، قیچی، سوزن، پود و خامه، سیخ پودکشی، آچار مخصوص دار، نخ سربندی، متر، مازیک

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	سربندی	۱	
۲	نقشه خوانی و پودگذاری	۲	
۳	دغه زنی و شیرازه پیچی	۲	
۴	(نقش اندازی سوزنی) (نقش دوزی)	۲	
۵	برش چله و جداسازی از دار	۲	
	شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: - درست کاری و کسب روزی حلال (N۷۳) و مسئولیت پذیری (N۷۲)	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می باشد.

فصل ۴

بافت گلیم لادی

واحد یادگیری ۴

شایستگی بافت گلیم لادی

مقدمه

گلیم لادی یکی از انواع گلیم های اصیل ایرانی است که بافت آن مراحل مختلفی دارد که عبارت است از:

آیا تاکنون نام گلیم لادی را شنیده اید؟ چه تفاوتی با دیگر انواع گلیم دارد؟ بافت گلیم لادی دارای چه مراحل است؟

مراحل بافت گلیم لادی

کارهریک از انواع سربندی را به دلخواه میتوان استفاده کرد. در اینجا سربندی موسوم به «پود معلق» یا «عبوری» آموزش داده می شود. لازم به ذکر است که این نوع سربندی خود از سه قسمت «زنجیره»، «گلیمک یا ساده بافی» و «نقش اندازی با پود معلق» تشکیل می شود.

مرحله اول) چله کشی: برای شروع گلیم لادی همانند دیگر انواع گلیم پس از آماده کردن دار، ابزار و مواد اولیه و سیه بندی، چله کشی انجام می شود. سپس کشش چله ها تنظیم وهاف ومهار را درجای لازم قرار می دهند. در این نوع گلیم هم فاصله بین چله ها باید به اندازه ضخامت یک چله یا تار باشد. **مرحله دوم) سربندی (به روش پود معلق یا عبوری):** دومین مرحله بافت گلیم لادی «سربندی» است. برای این

برای ساده بافی ابتدا پود های رنگی را انتخاب می کنند. ویژگی های انتخاب پود برای ساده بافی عبارت است از:

- رنگ پود ساده بافی در سربندی معمولا هم رنگ با زمینه ی گلیم انتخاب می شود.
- پود دولا تاب و کم تاب انتخاب می شود. (پود کم تاب به راحتی در بافت می خوابد).

الف) زنجیره: زنجیره اولین قسمت سربندی است. زنجیره را پس از چله کشی و به یکی از روشهای آموزش داده شده در فصل اول انجام میدهند.

ب) ساده بافی (گلیمک): ساده بافی دومین قسمت سربندی بوده و بعد از زنجیره با استفاده از رشته های رنگی پشمی، انجام می شود.

استاندارد عملکرد: سربندی، نقشه خوانی، پودگذاری و عبور پود از روی سه و زیر یک تار برای ایجاد نقش، دقه زنی، شیرازه پیچی و جداسازی گلیم از دار بافندگی

نمونه یک سربندی پود معلق (عبوری) بسیار زیبا در یک گلیم قدیمی | تصویر ۱-۴ ▲

اگر گلیم برای کاربرد زیر انداز بافته شود پود قسمت ساده بافی در سربندی آن از نخ یک لا تاب ولی به شکل دولا استفاده می شود.

توجه

اصول ساده بافی:

- طول ساده بافی حدود یک دهم طول کل سربندی است.
- ساده بافی در پایین و بالای سربندی و به شکل قاب بافته می شود.
- کشش پود در تمام ردیف های بافت، متوسط و یکسان است.
- (کشش یکسان فاصله میان چله ها را ثابت نگه می دارد.)
- عبور پود از زیر و روی چله ها به صورت مرحله ای و هر مرحله حدود ده سانتیمتر از عرض چله ها عبور داده می شود.
- پود در هر ردیف نسبت به قبل یا بعدی بصورت زیر و روی تارها قرار می گیرند.
- اندازه طول پود ساده بافی متناسب با عرض گلیم و تعداد ردیف های پودگذاری محاسبه می شود.
- دقه گلیم متناسب با ظرافت بافت انتخاب می شود.
- دقه زنی با رعایت اصول ارگونومی انجام می شود.
- پس از انتخاب پود و آگاهی از اصول آن، ساده بافی را گام به گام به ترتیبی که در فصل دوم آموزش داده شد انجام می دهند.
- ج) نقش اندازی:** سومین قسمت سربندی، نقش اندازی است که به روش پود گذاری با پود معلق یا پود عبوری انجام می شود. برای این کار از همان پود های رنگی مورد استفاده در بافت گلیم انتخاب می کنند. باید توجه داشت که نقش ها در سربندی از نظر پیچیدگی و تراکم نقش به تناسب پر کاری نقوش گلیم انتخاب شوند.

کار گروهی

همراه با گروه در محل زندگی خود جست و جو کنید و از نمونه های سربندی بافته شده در گلیم هایبافته شده محلی عکاسی کنید. از نقوش آنها عکس گرفته و ویژگی های آنها را شرح داده و تایپ نمایید و گزارش خود را در کلاس ارائه کنید.

توجه

در فصل دوم بافت گلیم ساده روش پود عبوری یا معلق را آموخته اید در این فصل کمی مفصل تر به آن پرداخته شده است.

اصول پودگذاری عبوری

- ۱- در نقش اندازی معمولا تمام رنگ های انتخاب شده در همه جای این ناحیه از سربندی دیده می شود.
- ۲- فاصله میان پود های هم رنگ بکار رفته در سراسر این ناحیه تقریبا بین ۱ الی ۸ سانتی متر است.
- ۳- معمولا از نقوش ساده و تکرار شونده برای این ناحیه استفاده می شود.
- ۴- برای این قسمت معمولا نقوش کوچک و ظریف بکار می رود.
- ۵- تنوع پود های رنگی این قسمت بین ۲ تا ۴ رنگ است. پس از انتخاب پودهای رنگی و آگاهی از اصول آن، نقش اندازی رابه روش پود گذاری گام به گام مطابق با آنچه در «فصل بافت گلیم ساده آورده شده» انجام می دهند.
- بعد از نقش اندازی، ساده بافی را دوباره همانند ساده بافی ابتدای سربندی انجام داده وبه این ترتیب سربندی تمام می شود.

فعالیت کارگاهی

در این تصاویر نمونه ای از پودگذاری ساده، عبوری و حصیری را مشاهده می کنید. با بررسی دقیق آنها تعیین کنید که هر خانه نقشه نشان دهنده چند تار یا چله در هریک از این نمونه است.

الف:.....

پ: .....

ب: .....

در تمام گلیم ها تعداد خانه های نقوش در نقشه باید فرد باشد. (تعداد چله ها در هر گلیمی نسبت به خانه ها تفاوتی ندارد.)

توجه

مرحله سوم) بافت لادی:

پس از سربندی بافت قسمت اصلی گلیم به روش لادی شروع میشود. بطور معمول روش لادی را برای بافت همه قسمتها شامل حاشیه و متن بکار میگیرند. در اینجا بافت حاشیه به روش حصیری و بافت متن به شیوه لادی در نظر گرفته شده و آموزش داده می شود. بافت حصیری ساده تر از لادی است و میتواند به عنوان مقدمه بافت لادی قلمداد شود. به عبارت دیگر میتوان بافت لادی را تکامل یافته شیوه حصیری به شمار آورد. در بافت حصیری راه راههایی در راستای طول گلیم (چله ها) بوجود میآید در حالی که در لادی حالت حصیری بصورت مورب بوده و موازی نیست. همچنین در اینجا از بین انواع شیرازه، به دلخواه شیرازه جناقی انتخاب و آموزش داده می شود. بافت بدنه اصلی (شامل حاشیه و متن) به ترتیب در گامهای

زیر انجام میشود:

- ۱- آماده کردن پود: قبل از بافت لازم است بافنده پود مناسب برای را آماده کند. برای بافت لادی (و همچنین حصیری) دو نوع پود لازم است. یک نوع آن برای پود سراسری و دیگری برای ایجاد نقش استفاده میشود. در انتخاب هر یک از آنها لازم است به نکات زیر توجه شود:
  - برای پود سراسری از پود یک لا تاب به صورت دو رشته استفاده می شود.
  - برای ایجاد نقش از پود دو لا تاب به صورت یک رشته استفاده می شود.
  - پودهای نقش انداز رنگی دو لا تاب، کم تاب باشند.
  - ضخامت پود رنگی نقش اندازی حدود دو الی سه برابر ضخامت چله است.
  - مقدار پودهای رنگی و پود سراسری متناسب با نقشه و ابعاد

۳- شیرازه را شروع می کنند. برای این کار از طرف راست و چپ دو دسته دوتاری از هر طرف برای شیرازه (جناق) انتخاب می شود.

۴- دو نخ رنگی متناسب با رنگ زمینه ی گلیم یا ساده بافی کناره های آن به شکل دو لا برای شیرازه هر طرف انتخاب کرده و بر روی یک جفت تار سمت راست و یک جفت تار سمت چپ گره میزنند. نخ های شیرازه به صورت دو لا استفاده می شوند)

۶- سر دو نخ شیرازه از دو جهت یک جفت تار خارج می شوند. حرکت نخ های شیرازه برای ایجاد طرح جناقی (بصورت ضربدری) باید به سمت پهلوی دو طرف گلیم باشد (نه رو به روی بافنده)

گلیم محاسبه دقیق شود.

- پود سراسری نازکتر از پود رنگی نقش بافی است.

پودهای رنگی انتخاب شده (بر اساس نقشه) بصورت گلوله و یا کلاف بریده شده در سبیدی کنار دست بافنده قرار می دهند. (چنانچه دار گلیم بافی بزرگ باشد نخ ها به شکل گلوله یا کلاف بریده شده در بالای دار آویزان می شود. همچنین نقشه ی گلیم در بالای دار و بین چله ها و مقابل بافنده قرار می گیرد)

۲- تقسیم چله ها برای شیرازه و نقشه: از سمت راست و چپ ۲ الی ۴ تار برای شیرازه بافی در نظر می گیرند. همچنین بر اساس نقشه چله ها بر روی دارسه به یک تقسیم بندی و علامت گذاری می شود.

چنانچه دو نخ هر طرف شیرازه جناقی از دو رنگ استفاده شود طرح جناقی دو رنگ به وجود می آید.

توجه

برای ایجاد تنوع در شیرازه جناقی چه کارهای دیگری می توان انجام داد. در گروه فکر کنید و پاسخ خود را در کلاس مطرح کنید.

فکر کنید

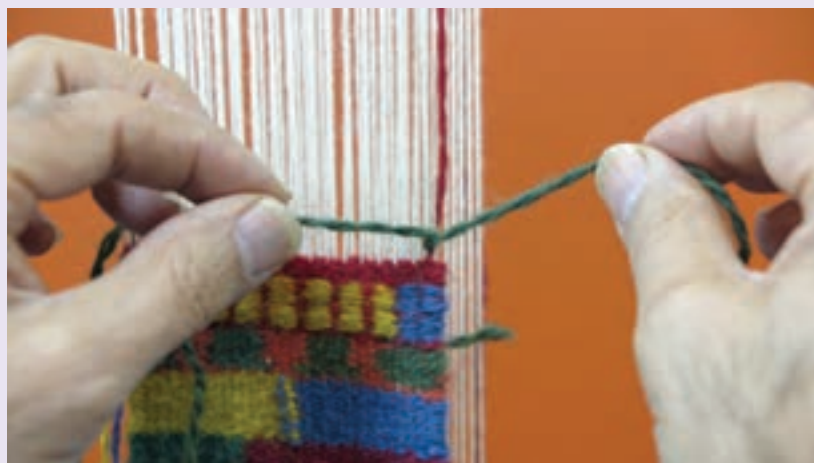
چنانچه نخ شیرازه در میانه کار بافت به اتمام برسد چه باید کرد؟ روی دار تمرین کرده و پاسخ عملی آن را یافته و به هنرآموز خود نشان دهید.

جست و جو

مرحله اول

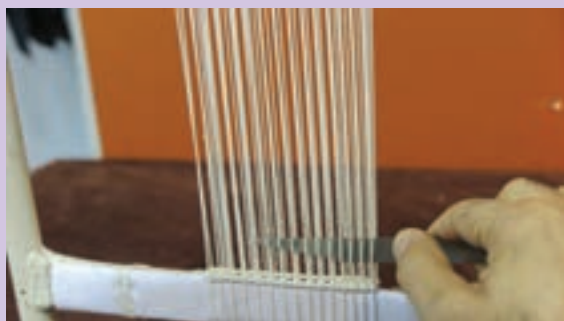

مرحله دوم

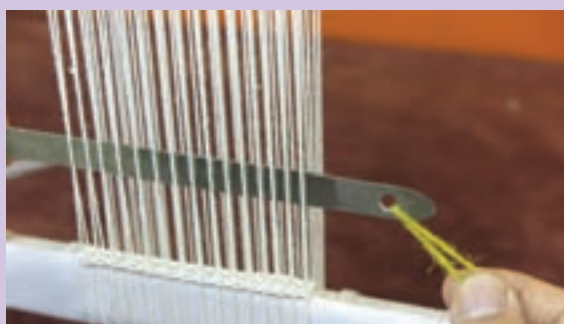
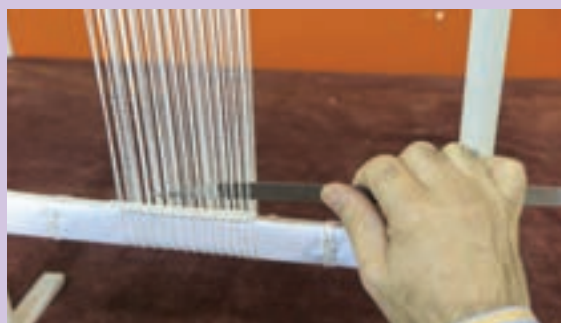
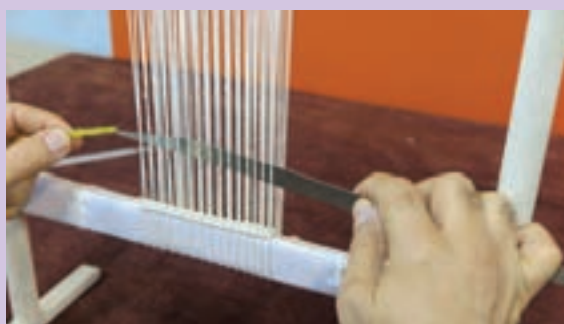

مرحله سوم

▲ مراحل بافت شیرازه جناقی | تصویر ۲-۴

روش اشتباه در دست گرفتن سیخ پودکشی و حرکت آن

روش های صحیح در دست گرفتن سیخ پودکشی و حرکت آن

تک تاره‌یچ نقشی انداخته نمی شود و در هر رج تنها دوبار پود سراسری بصورت یک رفت و برگشت با آن در گیر می شود. به همین دلیل تا انتهای کار (در بافت حصیری) یک خط ممتد در راستای چله ها ایجاد می شود. برای ایجاد نقش ۳ تار را با توجه به نقشه انتخاب کرده و نخ را از روی ۳ چله انتخاب شده عبور داده و از پشت یک تار رد می کنند (یک تار جدا می ماند). دوباره ۳ چله بعدی برای ایجاد نقش انتخاب و مانند قبل ادامه می دهیم (حرکت بصورت سه چله از رو یک چله از زیر می باشد).

۷- پس از معلوم کردن وضعیت شیرازه ، برای بافت حاشیه به روش حصیری چله ها را با توجه به نقشه سه به یک تقسیم می کنند.

نکته: هر خانه از نقشه در گلیم یک تار محسوب می شود. (تنها در گلیم سوماک (ورنی) هر خانه نقشه معرف دو چله هست) ۸- با انتخاب دو نخ (پود) رنگی، یکی برای زمینه و دیگری برای ایجاد نقش از سمت راست و با توجه به نقشه بافت حصیری را شروع می کنند. بافت رج اول (رجهای اولیه) ساده است. در بافت حصیری با توجه به نقشه در مقابل بافنده به ترتیب سه تار برای نقش و یک تار برای پود مشاهده می شود. بر روی

برای شروع از سمت راست، بافت را آغاز می کنیم و ابتدای نخ از سمت راست در پشت قرار می گیرد و انتهای سر نخ در سمت چپ کار به پشت کار انتقال پیدا می کند و پس از پود دهی سراسری نخ را در ادامه بافت از پشت سمت چپ کار به سمت جلوی کار آورده و از روی کار به سمت راست و در نهایت به پشت کار منتقل می شود. و با انجام تمام این مراحل یک رج ایجاد می شود. ممکن است در یک رج چند نقش ایجاد شود که با توجه به تعداد نقش تنوع رنگی نیز خواهیم داشت.

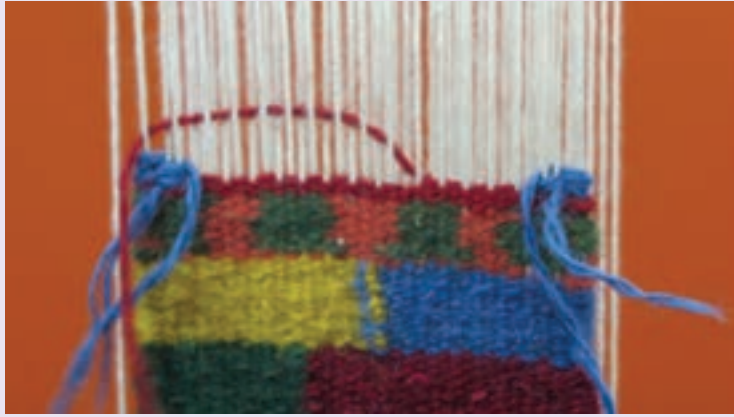
توجه

مرحله اول

مرحله دوم

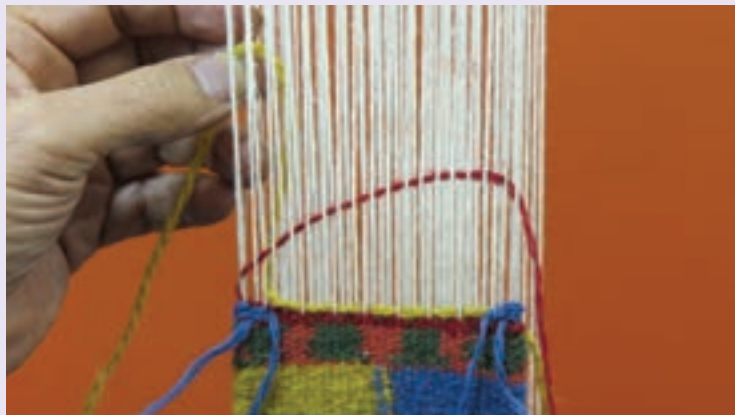
مرحله سوم

مرحله چهارم

مرحله پنجم

مرحله هشتم

مرحله هفتم

مرحله هشتم

▲ مراحل بافت حصیری | تصویر ۳-۴

۹- پس از هر رج بافت پودگذاری سراسری (که تک تار را می پوشاند) حداقل با یک بار رفت و برگشت و در برخی مناطق در نهایت با دوبار رفت و برگشت انجام و عمل دفتین زدن را با دقت انجام شود.
نکته: طرح و نقش در این نوع گلیم به صورت برجسته می باشد. علت برجستگی، همان یک تار بدون نقش است که تنها با گذراندن پود سراسری پوشانده می شود.

۱۰- در این نوع گلیم نقوش را بصورت پلکانی میتوان ایجاد کرد اما بصورت اریب (با خط صاف) ممکن نیست.
۱۰- عمل نقش اندازی و پود کشی و دفه زنی تا پایان کار (در اینجا بافت حاشیه) ادامه پیدا می کند. در هر رج نخ های باقی مانده را از پشت کار به روی کار می آورند و بدین صورت ادامه نخ ها در پشت کار توسط پود سراسری درگیر می شود.

توجه

- ابتدا و انتهای نخ هایی که در این نوع گلیم برای نقش اندازی استفاده میشود همیشه در پشت کار قرار می گیرد که در رج بعدی پس از عبور پود رنگی، اگر دوباره به همان رنگ نخ احتیاج بود از پشت کار به جلوی کار انتقال می دهیم تا طرح ایجاد شود.
- در این نوع تکنیک وقتی یک طرح با یک رنگ ایجاد شده و ادامه نخ آن در پشت قرار گرفته و ما دوباره با فاصله چند تار مجدد طرحی با همان رنگ داریم و ادامه ی نخ را از پشت کار بحالت معلق کشیده و تا ابتدای همان تار (تاری که قرار است طرح بر روی آن ایجاد شود) کشیده و به سمت جلو آورده. در نتیجه در پشت کار ما شاهد یک سری نخ های معاق خواهیم بود
- نخ هایی که برای پود سراسری در نظر گرفته شده با توجه به نقشه می تواند رنگ خطوط عمودی ممتد در کل طرح را مشخص کند، پس انتخاب رنگ آن اهمیت فراوانی دارد. و باید متناسب با رنگ های نقوش گلیم نیز باشد.
- اگر فاصله این نقوش هم رنگ از هم خیلی زیاد باشد دیگر از روش معلق استفاده نمی شود و نخ را در پشت کار قطع می کنند.

۱۱- بافت متن به شیوه لادی: چنانکه گفته شد. این نوع گلیم در واقع می تواند تغییر و تکامل یافته گلیم حصیری به شمار رود. شیوه بافت کاملا مشابه تکنیک بافت حصیری است اما دو تفاوت عمده هم دارد. اول اینکه نوع اشکال آن تنها پلکانی نیست و می توان در آن از اشکالی با فرم اریب هم استفاده کرد. دیگر آن که خط عمودی ممتد در این نوع کار دیده نمی شود و با توجه به جابه جایی اشکال این خط عمود نیز جابه جابه شده و به شکل اریب در می آید (حرکت می کند)

۱۱- بافت متن به شیوه لادی: چنانکه گفته شد. این نوع گلیم در واقع می تواند تغییر و تکامل یافته گلیم حصیری به شمار رود. شیوه بافت کاملا مشابه تکنیک بافت حصیری است اما دو تفاوت عمده هم دارد. اول اینکه نوع اشکال آن تنها پلکانی نیست و می توان در آن از اشکالی با فرم اریب هم استفاده کرد. دیگر آن که خط عمودی ممتد در این نوع کار دیده نمی شود و با توجه به جابه جایی اشکال این خط عمود نیز جابه جابه شده و به شکل اریب در می آید (حرکت می کند)

توجه

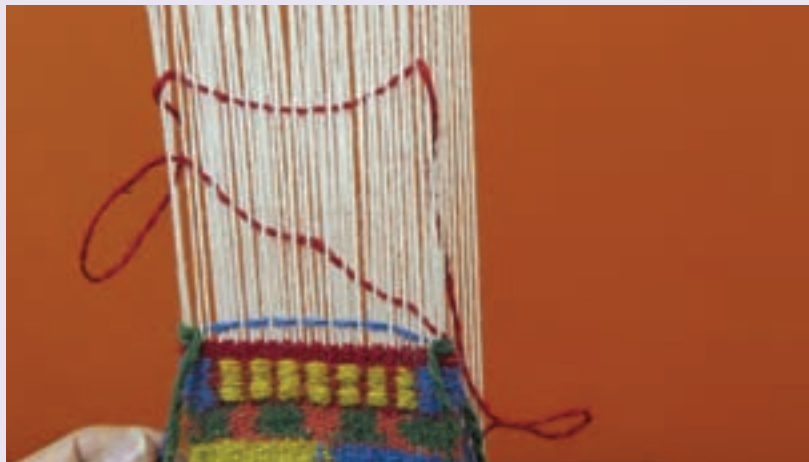
در این نوع تکنیک با توجه به منطقه بافت، تغییری در ایجاد نقش در آن مشاهده شده بطور مثال در منطقه ای این تقسیم بندی تعداد تارها به ۳ تا ۳-تار و یا حتی بیشتر با توجه به نوع نقشه تغییر کرده و مناطقی که مربوط به اشکال برجسته هست با توجه به این شیوه بیشتر شده و تعداد این تقسیم بندی با توجه به مناطق تولید تغییر می کند در صورتی که در گلیم حصیری تنها ۱ تار و ۳ تار می باشد.
در این نوع گلیم زمینه کار ساده و نقش بصورت پیچ یا گذری ایجاد می شود. و می تواند کم نقش و نگار تر از گلیم حصیری بافته شود

مرحله اول

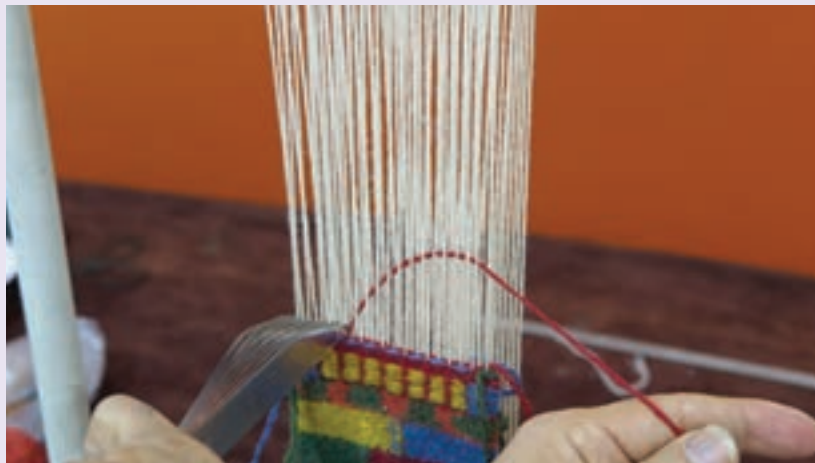
مرحله دوم

مرحله سوم

مرحله چهارم

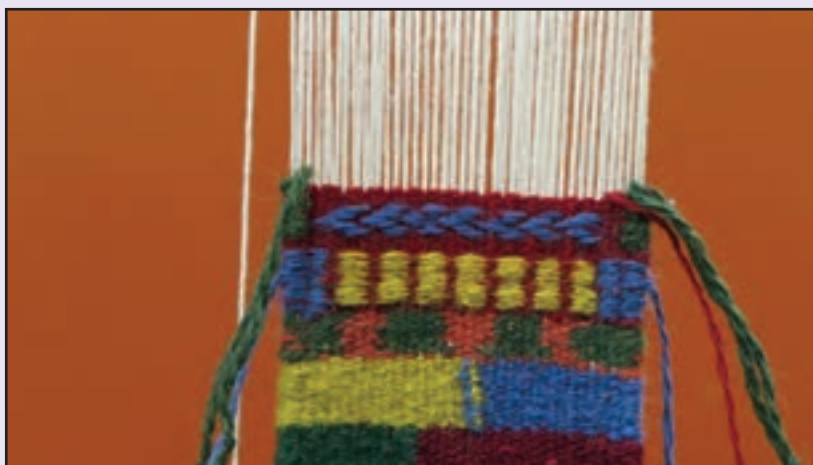
مرحله پنجم

مرحله ششم

مرحله هفتم

مرحله هشتم

مراحل پودگذاری گلیم لادی | تصویر ۴-۴ ▲

۱۲- پس از بافت متن اصلی گلیم و اتمام کار حاشیه بالایی کار را مجدد حصیری ادامه داده و کار بافت را به اتمام رسانده و ادامه مراحل طبق شروع کار تکرار میشود.

بخشی از یک گلیم لادی | تصویر ۴-۵ ▲

ارزشیابی شایستگی بافت گلیم لادی

شرح کار:

انجام مراحل سربندی، نقشه خوانی، بودگذاری و عبور پود از روی سه و زیر یک تار برای ایجاد نقش (بافت لادی)، دغه زنی، شیرازه پیچی و جداسازی گلیم از دار بافندگی و بکار گیری صحیح ابزار در همه مراحل

استاندارد عملکرد:

سربندی، نقشه خوانی، بودگذاری و عبور پود از روی سه و زیر یک تار برای ایجاد نقش، دغه زنی، شیرازه پیچی و جداسازی گلیم از دار بافندگی

شاخص‌ها:

- سربندی ابتدای دار
- نقشه خوانی، بود گذاری و عبور آن
- دغه زنی و شیرازه پیچی
- شل کردن دار و برش چله ها (جداسازی گلیم از دار)

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:

شرایط: زمان: ۱۳۵ دقیقه مکان: کارگاه بافت فرش -دار گلیم بافی ۱۵۰×۱۰۰ سانتیمتر

ابزار و تجهیزات:

دار گلیم بافی، پود و خامه گلیم بافی، سیخ بودکشی، نخ سربندی، دغه، قیچی، متر، ماژیک، آچار دار

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	سربندی	۱	
۲	نقشه خوانی و بودپیچی و بودگذاری	۲	
۳	دغه زنی و شیرازه پیچی	۲	
۴	برش چله ها و جداسازی گلیم از دار	۲	
	شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: - مدیریت زمان - مدیریت مواد و تجهیزات	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

فصل ۵

گليم ورنى

شایستگی بافت گلیم ورنی

مقدمه

گلیم ورنی^۱ جز گلیم های پیچیده به شمار می رود. برای بافت این نوع گلیم هم مانند آنچه در فصل های گذشته فرا گرفته اید، ابتدا دار بافندگی مناسب انتخاب و تنظیم و کنترل می شود. مراحل بافت گلیم ورنی عبارتند از:

تاکنون نام گلیم ورنی را شنیده اید؟ گلیم ورنی چگونه گلیمی است؟ آیا نام دیگری نیز دارد؟ این نام ها بیشتر در کدام مناطق بکار می روند؟ در مناطق مختلف به گونه ای مختلف بافته میشود؟

استاندارد عملکرد: سربندی، پودپیچی و پودگذاری و ایجاد نقش در گلیم بر اساس نقشه و جداسازی آن از دار بافندگی

۱. گلیم ورنی در مناطق مختلف ایران به نام های سوماک، رند، پیچ و قایق شناخته می شوند.

مراحل بافت گلیم ورنی

به سربندی میرسد. در اینجا سربندی تلفیقی آموزش داده می شود. هنگامی که چند نوع پودگذاری در سربندی یک گلیم به کار رود، سربندی آن را تلفیقی می نامند. معمولاً هر رج یا چند رج با یک شیوه بافته و پودگذاری می شوند و با تغییر روش پودگذاری رج بعدی تنوع و تلفیق به وجود می آید.

مراحل اول) چله کشی: چله کشی گلیم ورنی مانند دیگر گلیم ها انجام می شود که در فصل اول بطور کامل آن را آموخته اید. البته سیه بندی گلیم ورنی با سایر گلیمها متفاوت بوده و مشابه قالی است. در گلیم ورنی همانند قالی هر جفت تار برابر با یک خانه ی نقشه (شطرنجی) است.

مرحله دوم) سربندی تلفیقی: پس از مرحله چله کشی نوبت

نمونه یک سربندی تلفیقی | تصویر ۱-۵ ▲

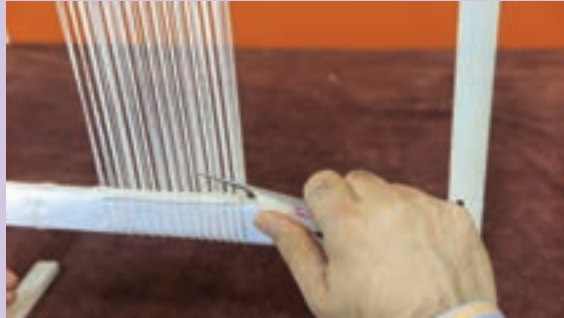
مشخص کنید در هر ردیف چه نوع پود گذاری انجام شده است و کنار آن نامش را بنویسید.

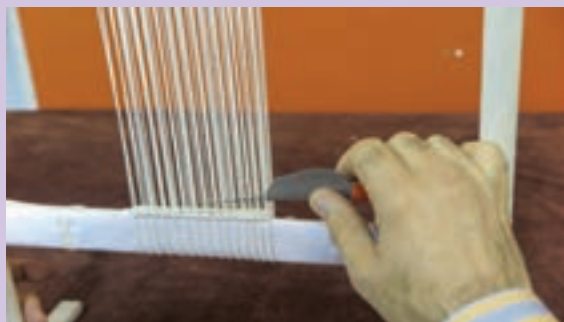
فعالیت کارگاهی

احتیاط کنید

روش های اشتباه در دست گرفتن قلاب و حرکت آن

روش های صحیح در دست گرفتن قلاب و حرکت آن

پس از سربندی بافت گلیم ورنی را تا در چند گام به ترتیب زیر انجام می‌دهند:

۱- با توجه به نقشه گلیم، پودهای رنگی لازم را با ضخامت و مقدار لازم انتخاب و هر رنگ را بصورت کلافهای کوچک تخت آماده می‌کنند.

۲- با توجه به چله‌های شیرازه هر سمت با نخ مناسب شیرازه پیچی را آغاز می‌کنند.

در صورت تمایل به بافت شیرازه حصیری به موارد زیر توجه شود:

- تعداد چله‌های در نظر گرفته شده برای شیرازه حصیری در هر طرف الزاما بایستی زوج باشد

- چله‌ها بصورت جفتی بکار می‌روند

- تعداد جفت‌های شیرازه حصیری متناسب با ویژگی منطقه در نظر گرفته می‌شود.

در سربندی تلفیقی لازم است به نکات زیر توجه شود.

۱- از نقوش متناسب با نقشه منطقه (مورد نظر) در سربندی استفاده می‌شود.

۲- ابتدا و انتهای سربندی هر دو مشابه یکدیگر و با یک نوع پودگذاری بافته می‌شود

پانوش: گلیم ورنی در مناطق مختلف ایران به نام‌های سوماک، رند، پیچ و قایق شناخته می‌شود.

بافت سربندی تلفیقی:

سربندی تلفیقی مانند مراحل بافت سربندی دیگر گلیم هاست.

اما به تناسب سلیقه، توانایی بافنده و نوع نقشه گلیم از انواع پودگذاری‌ها در آن استفاده می‌شود.

مرحله سوم) بافت گلیم ورنی: بافت گلیم ورنی و پودگذاری و نقش اندازی در آن رج به رج انجام می‌شود. و تا زمانی که یک رج آن تمام نشده باشد رج بعدی شروع نمی‌شود.

▲ یک نمونه گلیم ورنی قدیمی | تصویر ۳-۵

۴- بر اساس نقشه کنار سمت راست بافت پس از رج پودگذاری سراسری با پود رنگی (لور) بافته می‌شود.

۳- درگیر کردن پود رنگی با چله‌ها همانند سربندی و گلیم ساده انجام می‌شود..

بخشی از یک گلیم ورنی با شیرازه حصیری | تصویر ۴-۵ ▲

توجه

چپ دست ها می توانند از سمت چپ کار بافت را شروع کنند.

بافت به شکل خطوط ریز اریب (شیب از چپ به راست) در بافتی که از سمت راست آغاز شده است، نمایان می شود. اگر بافت از سمت چپ آغاز شود این خطوط برعکس می شوند.

۵- پود پس از درگیر شدن با اولین چله از روی دو چله عبور داده شده و از پشت چله دوم به میان آن دو بازگشته و از زیر پود رو خارج می شود..

۶- حرکت پیش با چله های بعدی هم تکرار می شود. حاصل کار

مرحله اول

مرحله دوم

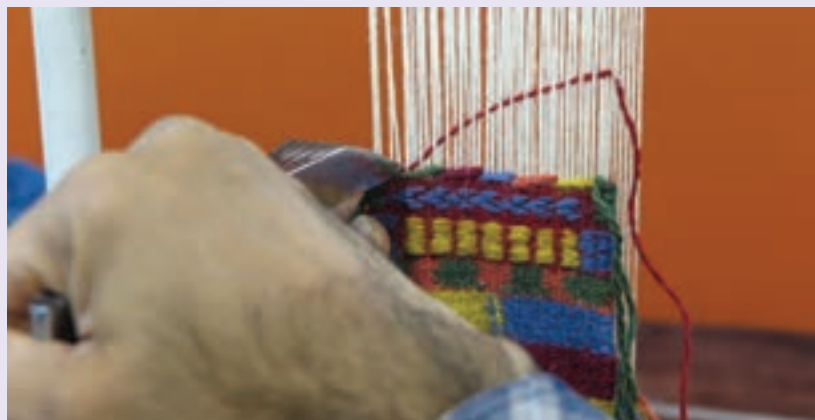
مرحله سوم

مرحله چهارم

مرحله پنجم

مرحله ششم

مرحله هفتم

مرحله هشتم

مرحله نهم

مرحله دهم

مرحله یازدهم

مراحل بودگذاری در گلیم ورنی | تصویر ۵-۵ ▲

توجه

با آنکه در بافت پیچشی خطوط بافت روی دوچله دیده می شوند اما پود دور هریک چله پیچیده شده و استحکام بافت بالا می رود.

فکر کنید

تفاوت بافت در نمای پشت و روی گلیم ورنی چیست؟ چه عاملی سبب بروز این این تفاوت می شود؟ پاسخ را همراه با تصویر به هنر آموز خود تحویل دهید.

۷- پس از یک رج بافت یک ردیف پود ساده و سراسری از لا به لای چله ها عبور داده شده و دفتین زده می شود.

توجه

- هنگام ایجاد نقش و انتخاب پود رنگی در هر ناحیه که برای اولین بار استفاده می شود سر پود را گره می زنند. سپس آن را از میان دو چله که یک چله آن به رنگ قبلی بافته شده، به سمت پشت کار هدایت می کنند به گونه ای که گره در بین دو چله و در پشت قرار گیرد. آن گاه به روش قبلی بافت را ادامه می دهند.

- روش گره زدن پود رنگی: سر پود رنگی با فاصله ی حدود ۲ سانتی متر از نوک آن گره زده می شود

- ۸- پس از پایان بافت هر رنگ پود بر اساس نقشه، اضافه نخ را یک نیم دور به دور چله ی سمت چپ پیچیده و به پشت کار منتقل می شود. برای چپ دست ها بر عکس انجام می شود.
- ۹- پس از بافتن تمام رجها مطابق بانقشه سر بندی پایانی را انجام می دهند. و گلیم را از دار جدا می کنند.

کار گروهی

چند نوع گلیم ورنی وجود دارد؟
در منطقه خود جست و جو کنید و انواع گلیم های ورنی را بیابید. از آن ها عکس گرفته و بررسی کنید تفاوت آنها در چیست؟
سپس از آنها گزارش تهیه کرده و به کلاس بیاورید.

پشت یک گلیم ورنی | تصویر ۷-۵ ▲

روی یک گلیم ورنی | تصویر ۶-۵ ▲

بحث گروهی

با یکدیگر بحث کنید علت اینکه اضافه نخ به این روش به پشت کار منتقل می شود چیست؟ آیا روش مناسب دیگری نیز وجود دارد؟ آن روش را نیز ارائه دهید.
هنگامی که یک ردیف کامل نقشه بافته شد (یک رج کامل شد) یک پود سراسری از لابه لای چله ها عبور داده شده و دفتین زده می شود. این کار به همین ترتیب در هر رج ادامه می یابد.

کار گروهی

گلیم های ورنی منطقه خود را با گروه جست و جو کنید و از جزییات بافت آن عکاسی کنید. بررسی کنید پود گذاری پیچشی به چند شکل انجام شده است؟ (جهت خطوط بافت) این شکل ها چه تاثیری در زیبایی گلیم ورنی دارد؟

فعالیت کارگاهی

جدول زیر را با یافته های خود از آموزش هایی که در فصل های مختلف این کتاب فرا گرفته اید پر کنید:

نوع گلیم	روش بافت	شکل پودها از پشت	پود اضافه

ارزشیابی شایستگی بافت گلیم ورنی

شرح کار:

انجام مراحل سربندی ابتدای دار ، نقشه خوانی ، پودگذاری و پیچیدن پود به روش ورنی ، دغه زنی و شیرازه پیچی ، شل کردن چله ها و برش آنها (جداسازی گلیم از دار) و بکارگیری صحیح ابزار و وسایل در تمام مراحل

استاندارد عملکرد:

سربندی ، پودپیچی و پودگذاری و ایجاد نقش در گلیم براساس نقشه و جداسازی آن از دار بافندگی

شاخص‌ها:

- کارگاه بافت
- دار گلیم بافی ۱۵۰ × ۱۰۰ سانتیمتر
- سربندی ابتدای دار
- نقشه خوانی، پودگذاری و پیچیدن پود
- دغه زنی و شیرازه پیچی
- شل کردن چله ها و برش آنها (جداسازی گلیم از دار)

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:

شرایط: زمان: ۱۳۵ دقیقه مکان: کارگاه بافت فرش - دار گلیم بافی ۱۵۰ × ۱۰۰ سانتیمتر

ابزار و تجهیزات:

دار گلیم بافی، پود و خامه، سیخ پود کشی، نخ سربندی، دغه، قیچی، متر، ماژیک، آچار دار

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	سربندی	۱	
۲	نقشه خوانی و پودپیچی و پودگذاری	۲	
۳	دغه زنی و شیرازه پیچی	۲	
۴	برش چله ها و جداسازی گلیم از دار	۲	
	شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: - مدیریت زمان - مدیریت مواد و تجهیزات	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

بنر آموزان محترم، بنر جوان عزیز و ادیبی آمان می تواند نظریه‌های اصلاحی خود را درباره مطالب این کتاب از طریق نماد
پست الکترونیک: تهران - صندوق پستی ۱۵۸۲۵/۴۸۲۴ - گروه درسی مربوط و یا پیام نگار tvoccd@roshd.ir ارسال نمایند.

وبسایت: www.tvoccd.medu.ir

و قمرتالیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاروانش